

555.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9, člana 23 stav 3 i člana 32 stav 6 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17 i 82/20), uz prethodnu saglasnost Ministarstva kapitalnih investicija, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

P R A V I L N I K
O USLOVIMA I NAČINU OBAVLJANJA VAZDUŠNIH OPERACIJA JEDRILICAMA
I USLOVIMA ZA IZDAVANJE DOZVOLA ČLANOVIMA LETAČKE POSADE JEDRILICA

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se uslovi i način obavljanja vazdušnih operacija jedrilicama, uslovi za izdavanje dozvola i ovlašćenja članovima letaćke posade jedrilice, kao i uslovi za izdavanje uvjerenja instruktora letenja jedrilicom i uvjerenja ispitivača u letu za jedrilice.

Preuzimanje propisa Evropske unije

Član 2

(1) Ovim pravilnikom se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, preuzima prečišćeni tekst Sprovedbene Regulative Komisije (EU) br. 2018/1976 od 14. decembra 2018. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za operacije jedrilica i izdavanje dozvola članovima letaćke posade za jedrilice u skladu sa Regulativom (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta, koji je pripremila Agencija za civilno vazduhoplovstvo, a koji sadrži izmjene i dopune Sprovedbene Regulative Komisije (EU) br. 2018/1976 propisane Sprovedbenom Regulativom Komisije (EU) br. 2020/358 od 04. marta 2020. godine.

(2) Prečišćeni tekst Sprovedbene Regulative Komisije (EU) broj 2018/1976 od 14. decembra 2018. godine dat je u Prilogu 1, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Značenje izraza

Član 3

(1) Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

1) Agencija je Agencija Evropske unije za sigurnost vazdušnog saobraćaja (EASA – European union Aviation Safety Agency);

2) ECAA Sporazum je Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu (u skladu sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN 1244 od 10. juna 1999. godine) o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja, koji je ratifikovan Zakonom o ratifikaciji („Službeni list RCG“, broj 62/07 i „Službeni list CG – međunarodni ugovori“, broj 01/11);

- 3) **nadležna vlast** tumači se kao Agencija za civilno vazduhoplovstvo;
- 4) **Zajednica i država članica** tumače se u skladu sa tač. 2 i 3 Aneksa II ECAA

Sporazuma;

5) **Regulativa (EU) br. 1178/2011** je Regulativa Evropske komisije (EU) br. 1178/2011 od 03. novembra 2011. godine o uspostavljanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura u vezi sa letačkim posadama u civilnom vazduhoplovstvu u skladu sa Regulativom (EZ) broj 216/2008 Evropskog Parlamenta i Savjeta, koja je preuzeta Pravilnikom o posadi vazduhoplova („Službeni list CG“, br. 08/13, 23/14, 27/15, 15/17, 81/18 i 46/19);

6) **Regulativa (EU) br. 748/2012** je Regulativa Komisije (EU) br. 748/2012 od 03. avgusta 2012. godine kojom se utvrđuje sprovođenje propisa za certifikaciju plovidbenosti i ekološku certifikaciju vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija, koja je preuzeta Pravilnikom o certifikaciji plovidbenosti i ekološkoj certifikaciji vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija („Službeni list CG“, br. 53/12, 10/13, 13/14, 57/15, 12/17, 43/20 i 87/20);

7) **Regulativa (EU) br. 965/2012** je Uredba Komisije (EU) br. 965/2012 od 05. oktobra 2012. godine o tehničkim zahtjevima i administrativnim procedurama za obavljanje vazdušnih operacija, koja je preuzeta Pravilnikom o tehničkim zahtjevima i procedurama za obavljanje vazdušnih operacija vazduhoplova („Službeni list CG“, br. 31/13, 24/14, 47/14, 56/15, 27/16, 6/17, 25/17, 39/18, 67/18, 21/19, 63/20 i 107/20);

8) **Regulativa (EU) br. 923/2012** je Sprovedbena Regulativa Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. septembra 2012. godine, kojom se utvrđuju zajednička pravila letenja i operativne odredbe u vezi sa uslugama i postupcima u vazdušnoj plovidbi i mijenjaju i dopunjavaju Regulativa (EU) br. 1035/2011 i regulative (EZ) br. 1265/2007, (EZ) br. 1794/2006, (EZ) br. 730/2006, (EZ) br. 1033/2006 i (EZ) br. 255/2010, koja je preuzeta Pravilnikom o načinu, pravilima i postupcima letenja vazduhoplova i operativnim uslugama u vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 11/16, 40/18 i 35/19);

9) **Regulativa Komisije (EU) br. 1321/2014** je Regulativa Komisije (EU) br. 1321/2014 od 26. novembra 2014. godine o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji se bave ovim poslovima, koja je preuzeta Pravilnikom o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove („Službeni list CG“, br. 57/15, 69/15, 32/19 i 108/20);

10) **Regulativa (EU) br. 2018/395** je Regulativa Komisije (EU) broj 2018/395 od 13. marta 2018. godine, kojom se propisuju detaljna pravila za operacije balona u skladu sa Uredbom (EZ) broj 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta, koja je preuzeta Pravilnikom o načinu i pravilima vršenja letačkih operacija balonom („Službeni list CG“, broj 48/18).

(2) Ostali izrazi koji su upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju značenja propisana u članu 2 i Aneksu I Priloga 1 ovog pravilnika.

Član 4

U primjeni Regulative iz Priloga 1 ovog pravilnika koriste se rješenja utvrđena odlukama izvršnog direktora Agencije (EASA-e), koje sadrže prihvatljive načine usaglašavanja (Acceptable means of compliance – AMC), uputstva (Guidance Material - GM) i sertifikacione specifikacije (Certification Specifications – CS) EASA-e, za Regulativu iz Priloga 1 ovog pravilnika.

Član 5
Stupanje na snagu

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-040/21-223/8
Podgorica, 21.04.2021. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

Sprovedbena Regulativa Komisije (EU) 2018/1976

od 14. decembra 2018. godine

o utvrđivanju detaljnih pravila za operacije jedrilica i izdavanje dozvola članovima letачke posade za jedrilice u skladu sa Regulativom (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta

(Prečišćeni tekst Sprovedbene Regulative Komisije (EU) br. 2018/1976 od 14. decembra 2018. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za operacije jedrilica i izdavanje dozvola članovima letачke posade za jedrilice u skladu sa Regulativom (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta, koji je pripremila Agencija za civilno vazduhoplovstvo, a koji sadrži izmjene i dopune Sprovedbene Regulative Komisije (EU) br. 2018/1976 propisane Sprovedbenom Regulativom Komisije (EU) br. 2020/358 od 04. marta 2020. godine)

Član 1

Predmet i područje primjene

1. Ovom Regulativom se utvrđuju detaljna pravila za letачke operacije jedrilicama, kao i za izdavanje i održavanje dozvola pilota i povezanih ovlašćenja, prava i uvjerenja za jedrilice, kada takvi vazduhoplovi ispunjavaju uslove iz člana 2 stav 1 tačka b podtač. (i) i (ii) Regulative (EU) 2018/1139.”;

Član 2

Značenje izraza

U ovoj Regulativi primjenjuju se sljedeća značenja izraza i, osim ako su pojmovi drugačije definisani u ovom članu, značenja izraza iz člana 2 Regulative (EU) br. 1178/2011:

- (1) „jedrilica” označava vazduhoplov teži od vazduha koji se u vazduhu održava reakcijom vazduha u odnosu na aerodinamički profil krila i čiji let ne zavisi od motora;
- (2) „motor” označava uređaj koji se upotrebljava ili namjerava da se upotrebljava za pogon motorne jedrilice;
- (3) „motorna jedrilica” označava jedrilicu opremljenu jednim ili više motora koji imaju, sa motorima van upotrebe, karakteristike kao jedrilica;
- (4) „komercijalne operacije” su sve operacije vazduhoplova koje se pružaju uz novčanu ili drugu vrstu naknade, koje su dostupne javnosti ili koje se, ako nijesu dostupne javnosti obavljaju u skladu sa ugovorom između operatora vazduhoplova i korisnika usluge, pri čemu korisnik usluge nema kontrolu nad operatorom vazduhoplova;
- (5) „takmičarski let” označava vazduhoplovnu aktivnost jedrilicom u kojoj se jedrilica koristi za vazdušne trke ili takmičenja, uključujući korišćenje jedrilice u svrhu vježbanja za takve operacije i letenje do oglašenog događaja i natrag;
- (6) „vazduhoplovna priredba” označava vazduhoplovnu aktivnost jedrilicom koja se izvodi sa ciljem izlaganja ili rasonode na oglašenom događaju otvorenom za javnost, uključujući i kada se jedrilica koristi u svrhu vježbanja za takvu priredbu, kao i za letenje do oglašenog događaja i natrag;
- (7) „uvodni let” označava vazduhoplovnu aktivnost za novčanu ili drugu vrstu naknade koja se sastoji od vazdušnog obilaska kratkog trajanja, u svrhu privlačenja novih učenika ili novih članova koji pruža odobrena organizacija za obuku iz člana 10a Regulative Komisije (EU) br. 1178/2011¹ ili organizacija osnovana sa ciljem promovisanja sportskog letenja ili letenja za rasonodu;
- (8) „akrobatski let” označava namjerni manevar koji uključuje neku naglu promjenu u položaju jedrilice, neuobičajen položaj, ili neuobičajeno ubrzanje, koje nije neophodno za normalan let ili obuku za dozvolu ili ovlašćenje, osim ovlašćenja za akrobacije;
- (9) „glavno mjesto poslovanja” označava upravu ili registrovanu kancelariju operatora jedrilice unutar koje se obavljaju glavne finansijske djelatnosti i sprovodi operativna kontrola aktivnosti navedenih u ovoj Regulativi;
- (10) „ugovor o zakupu vazduhoplova bez posade” je ugovor između fizičkih ili pravnih lica u skladu sa kojim je za upravljanje jedrilicom odgovoran zakupac;
- (11) „nacionalna dozvola” je dozvola pilota koju je država članica izdala u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom prije datuma primjene Aneksa III (Dio-SFCL) ove Regulative ili Aneksa I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011;
- (12) „Dio-SFCL dozvola” je dozvola za članove letачke posade koja je usaglašena sa zahtjevima Aneksa III (Dio-SFCL) ove Regulative;
- (13) „izvještaj o konverziji” je izvještaj na osnovu kojeg dozvola može da se konvertuje u Dio-SFCL dozvolu.

Član 3

Vazdušne operacije

1. Operatori jedrilica izvode operacije jedrilicama u skladu sa zahtjevima iz Aneksa II.

Prvi podstav ne primjenjuje se na projektne ili proizvodne organizacije koje su u skladu sa članom 8 odnosno članom 9 Regulative Komisije (EU) br. 748/2012² i koje upravljaju jedrilicom, u okviru područja primjene njihovih privilegija, za potrebe uvođenja ili izmjene tipa jedrilice.

2. U skladu sa članom 30 stav 1 tačka a Regulative (EU) 2018/1139 operatori jedrilica stupaju u komercijalne operacije tek nakon što su nadležnoj vlasti dali izjavu o svojoj sposobnosti i o raspolaganju sredstvima za ispunjavanje odgovornosti u vezi sa operacijama jedrilice.

Prvi podstav ne primjenjuje se na sljedeće operacije jedrilicama:

- (a) operacije osoba koje dijele troškove, pod uslovom da neposredne troškove leta jedrilice i srazmjerni dio godišnjih troškova za skladištenje, osiguranje i održavanje jedrilice dijele sve osobe u jedrilici;

¹ Regulativa Komisije (EU) br. 1178/2011 od 3. novembra 2011. godine o uspostavljanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura u vezi sa letачkim posadama u civilnom vazduhoplovstvu u skladu sa Regulativom (EZ) broj 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta (SL L 311, 25.11.2011, str. 1);

² Regulativa Komisije (EU) br. 748/2012 od 03. avgusta 2012. godine kojom se utvrđuje sprovođenje propisa za sertifikaciju plovidbenosti i ekološku sertifikaciju vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i za sertifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija (SL L 224, 21.8.2012., str. 1.).

- (b) takmičarske letove ili vazduhoplovne priredbe pod uslovom da je naknada ili bilo koja druga nagrada za takve letove ograničena na povraćaj neposrednih troškova leta jedrilice i srazmjernog dijela godišnjih troškova za skladištenje, osiguranje i održavanje jedrilice, kao i da dobijene nagrade ne prelaze vrijednost koju je odredila nadležna vlast;
- (c) uvodne letove, letove za potrebe skakanja padobranom, vuču jedrilice ili akrobatske letove koje obavlja organizacija za obuku koja ima glavno mjesto poslovanja u državi članici i na koju se poziva u članu 10a Regulative (EU) br. 1178/2011 ili organizacija osnovana za potrebe promovisanja letačkih sportova ili rekreativnog letenja, pod uslovom da ta organizacija upravlja jedrilicom na osnovu vlasništva ili ugovora o zakupu bez posade, da se letom ne ostvaruje profit koji se dijeli van organizacije i da takvi letovi čine tek marginalnu djelatnost organizacije;
- (d) letove obuke koje obavlja organizacija za obuku čije se glavno mjesto poslovanja nalazi u državi članici i na koju se poziva u članu 10a Regulative (EU) br. 1178/2011.

Član 3a

Dozvole pilota i izdavanje ljekarskih uvjerenja

1. Ne dovodeći u pitanje Delegiranu Regulativu Komisije (EU)³, piloti vazduhoplova iz člana 1 stav 1 ove Regulative moraju da budu usaglašeni sa tehničkim zahtjevima i administrativnim procedurama iz Aneksa III (Dio-SFCL) ove Regulative i Aneksa IV (Dio-MED) Regulative (EU) br. 1178/2011.
2. Kao izuzetak od prava imalaca dozvola kako je definisano u Aneksu III (Dio-SFCL), imaoци tih dozvola mogu da obavljaju letove iz člana 3 stav 2 tač. od (a) do (d) bez usaglašavanja sa tačkom SFCL.115 podtačkom a podpodtačkom 3 Aneksa III (Dio-SFCL) ove Regulative.
3. Država članica pilote studente koji pohađaju kurs obuke za dobijanje dozvole pilota jedrilice („SPL“) može da ovlasti za korišćenje ograničenih prava bez nadzora prije nego što ispune sve zahtjeve potrebne za izdavanje SPL-a u skladu sa Aneksom III (Dio-SFCL) ove Regulative, u skladu sa svim sljedećim uslovima:
 - (a) oblast primjene datih prava zasniva se na procjeni sigurnosnog rizika koju obavlja država članica, uzimajući u obzir nivo obuke koji je potreban za postizanje potrebnog nivoa pilotske kompetentnosti;
 - (b) prava su ograničena na sljedeće:
 - (i) cijelu ili dio nacionalne teritorije države članice koja izdaje ovlašćenje; i
 - (ii) jedrilice koje su registrovane u državi članici koja izdaje ovlašćenje;
 - (c) imaoци ovlašćenja koji podnese zahtjev za izdavanje SPL-a kreditira se obuka obavljena na osnovu preporuke odobrene organizacije za obuku („ATO“) ili deklarisanе organizacije za obuku („DTO“);
 - (d) država članica svake tri godine dostavlja izvještaje i procjene sigurnosnog rizika Komisiji i Agenciji Evropske unije za sigurnost vazdušnog saobraćaja („EASA“);
 - (e) država članica prati korišćenje ovlašćenja izdatih na osnovu ovog stava kako bi se obezbijedio prihvatljiv nivo sigurnosti vazdušnog saobraćaja i preduzela odgovarajuća mjera u slučaju povećanog sigurnosnog rizika ili bilo kakvih sigurnosnih zabrinutosti.

Član 3b

Postojeće dozvole pilota i nacionalna ljekarska uvjerenja

1. Dio-FCL dozvole za jedrilice i povezana prava, ovlašćenja i uvjerenja koje je država članica izdala prije datuma početka primjene ove Regulative smatraju se izdatim u skladu sa ovom Regulativom. Prilikom ponovnog izdavanja dozvola iz administrativnih razloga ili na zahtjev imalaca dozvole države članice te dozvole zamjenjuju dozvolama u formatu navedenom u Aneksu VI (Dio-ARA) Regulative (EU) br. 1178/2011.
2. Kada država članica ponovo izdaje dozvole i povezana prava, ovlašćenja i uvjerenja u skladu sa stavom 1, država članica, zavisno od slučaja:
 - (a) prenosi sva prava koja su već upisana u Dio-FCL dozvole u novi format dozvole;
 - (b) vrši konverziju ovlašćenja za akrobatsko letenje izdatih u skladu sa tačkom FCL.800 Aneksa I (Dio FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011 u napredna prava za akrobatsko letenje u skladu sa tačkom SFCL.200 podtačkom c Aneksa III (Dio-SFCL) ove Regulative;
 - (c) upisuje datum isteka uvjerenja instruktora letenja povezanog sa Dio-FCL dozvolom u knjižicu letenja pilota ili izdaje ekvivalentan dokument. Nakon tog datuma isteka, piloti koriste prava instruktora samo kada su usaglašeni sa uslovima iz tačke SFCL.360 Aneksa III (Dio-SFCL) ove Regulative.
3. Imaoци nacionalnih dozvola za jedrilice koje je država članica izdala prije datuma početka primjene Aneksa III (Dio-SFCL) ove Regulative nastavljaju da koriste prava iz njihovih dozvola do 8. aprila 2021. godine. Do tog datuma države članice moraju da izvrše konverziju tih dozvola u Dio-FCL dozvole i povezana ovlašćenja, prava i uvjerenja u skladu sa elementima navedenim u izvještaju o konverziji koji je usaglašen sa zahtjevima iz člana 4 st. 4 i 5 Regulative (EU) br. 1178/2011.
4. Nacionalna ljekarska uvjerenja pilota povezana sa dozvolom kako je navedeno u stavu 2 ovog člana, koja je država članica izdala prije datuma početka primjene Aneksa III (Dio-SFCL) ove Regulative ostaju važeći do datuma njihovog sljedećeg produženja ili do 8. aprila 2021. godine, zavisno od toga šta nastupi ranije. Produženje tih ljekarskih uvjerenja mora da bude usaglašeno sa zahtjevima iz Aneksa IV (Dio-MED) Regulative (EU) br. 1178/2011.

Član 3c

Kreditiranje obuke započete prije datuma početka primjene ove Regulative

1. U odnosu na izdavanje Dio-SFCL dozvola i povezanih prava, ovlašćenja ili uvjerenja u skladu sa Aneksom III (Dio-SFCL) ove Regulative, smatra se da je obuka koja je započeta prije datuma početka primjene ove Regulative u skladu sa Aneksom I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011 usaglašena sa zahtjevima ove Regulative.
2. Obuka započeta prije datuma primjene ove Regulative ili Aneksa I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011, u skladu sa Aneksom 1 Čikaške konvencije, kreditira se u svrhu izdavanja Dio-SFCL dozvola na osnovu izvještaja o kreditiranju koji sačinjava država članica uz konsultacije sa EASA-om.
3. U izvještaju o kreditiranju iz stava 2 opisuje se obim obuke, navodi se za koje se zahtjeve iz Dijela-SFCL daje kredit i, ukoliko je primjenljivo, sa kojim zahtjevima podnosioci zahtjeva moraju da se usaglase da bi im se izdala Dio-SFCL dozvola. Izvještaj uključuje kopije svih dokumenata koji su potrebni kako bi se potvrdio obim obuke, kao i kopije nacionalnih propisa i procedura u skladu sa kojima je obuka započela.

³ Delegirana Regulativa Komisije (EU) od 4. marta 2020. godine (još nije objavljena u Službenom listu).

Član 3d

Organizacije za obuku

1. Organizacije za obuku za sticanje dozvola pilota iz člana 1 stav 1 ove Regulative moraju da budu usaglašene sa zahtjevima iz člana 10a Regulative (EU) br. 1178/2011.
2. Organizacije za obuku iz stava 1 koje imaju odobrenje izdato u skladu sa Aneksom VII (Dio-ORA) Regulative (EU) br. 1178/2011 ili su dostavile izjavu u skladu sa Aneksom VIII (Dio-DTO) Regulative (EU) br. 1178/2011 prije datuma primjene ove Regulative svoje programe obuke prilagođavaju, kada je to potrebno, najkasnije do 8. aprila 2021. godine.

Član 4

Stupanje na snagu i primjena

Ova Reglativa stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.

Primjenjuje se od 9. jula 2019. godine.

Ova Reglativa je u cjelosti obavezujuća i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sačinjeno u Briselu 14. decembra 2018. godine.

Za Komisiju
Predsjednik
Žan-Klod JUNKER

ANEKS I
ZNAČENJE IZRAZA
(DIO-DEF)

U ovoj Regulativi primjenjuju se sljedeća značenja izraza i, osim ako su termini drugačije definisani u ovom Aneksu, značenja izraza iz člana 2 Regulative Komisije (EU) br. 1178/2011 i tačke FCL.010 Aneksa I (Dio-FCL) te Regulative:

1. „prihvatljivi načini usaglašavanja (AMC)“ su neobavezujući standardi koje je Agencija donijela da bi opisala način za uspostavljanje usaglašenosti sa Regulativom (EU) br. 2018/1139 i njenim delegiranim i sprovedbenim pravilima;
2. „alternativni načini usaglašavanja (AltMoC)“ su načini koji predlažu alternativu postojećim prihvatljivim načinima usaglašavanja ili oni koji predlažu nove načine uspostavljanja usaglašenosti sa Regulativom (EU) br. 2018/1139 i njenih delegiranih i sprovedbenih pravila za koje nema povezanih prihvatljivih načina usaglašavanja koje je donijela Agencija;
3. „vođa vazduhoplova“ je pilot koji je određen za vođu vazduhoplova i odgovoran je za sigurno izvođenje leta;
4. „letački priručnik vazduhoplova (AFM)“ je dokument koji sadrži primjenljiva i odobrena operativna ograničenja jedrilice i informacije o jedrilici;
5. „psihooaktivne supstance“ su alkohol, opijati, kanabinoidi, sedativi i hipnotici, kokain, ostali psihostimulansi, halucinogeni i isparljivi rastvarači, osim kofeina i duvana;
6. „kritične faze leta“ su zalet za polijetanje, putanja tokom polijetanja, završni prilaz, neuspjeli prilaz, slijetanje, uključujući usporavanje i bilo koju drugu fazu leta koju odredi vođa jedrilicom;
7. „operativno mjesto“ je mjesto izvan aerodroma odabrano od vođe vazduhoplova ili operatora za slijetanje ili polijetanje;
8. „član posade“ je osoba koju je operator odredio da izvršava dužnosti u jedrilici pod nadležnošću vođe vazduhoplova, ako već sama nije vođa vazduhoplova;
9. „elektronska letačka torba (EFB)“ je elektronski informacioni sistem koji se sastoji od opreme i aplikacija za letačku posadu kojim se omogućava skladištenje, ažuriranje, prikazivanje i obrada funkcija EFB-a za pružanje podrške letačkim operacijama ili dužnostima;
10. „opasne materije“ su predmeti ili supstance koji mogu da predstavljaju rizik po zdravlje, sigurnost, imovinu ili životnu sredinu i koji se nalaze na listi opasnih materija u tehničkim instrukcijama ili su klasifikovani u skladu sa tehničkim instrukcijama;
11. „tehničke instrukcije“ su posljednje važeće izdanje „Tehničkih instrukcija za siguran prevoz opasnih materija vazduhom“, uključujući dodatak i bilo koju dopunu, odobrene i objavljene od strane Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo (ICAO) u dokumentu 9284-AN/905;
12. „specijalizovana operacija jedrilicom“ je svaka operacija jedrilicom, koja može da bude komercijalna ili nekomercijalna, čija glavna svrha nije u vezi sa uobičajenim sportskim i rekreativnim operacijama, već sa padobranskim operacijama, letovima za potrebe medija, televizijskim ili filmskim letovima, letačkim prikazima i sličnim specijalizovanim aktivnostima;
13. „noć“ je vremenski period između završetka večernjeg građanskog sumraka i početka jutarnjeg građanskog svitanja. Građanski sumrak se završava uveče kad je središte Sunčevog diska šest stepeni ispod horizonta i počinje ujutro kad je središte Sunčevog diska šest stepeni ispod horizonta;
14. „praktični ispit“ je demonstracija vještine u svrhu izdavanja dozvole ili ovlašćenja, ili proširenja prava, uključujući po potrebi i usmena ispitivanja;
15. „procjena kompetentnosti“ je demonstracija vještine, znanja i stava u okviru prvog izdavanja, produženja ili obnove uvjerenja instruktora ili ispitivača;
16. „nalet“ je:
 - (a) za jedrilice sa samostalnim startom i motorne jedrilice, ukupno vrijeme od trenutka kad se vazduhoplov pokrene u svrhu polijetanja do trenutka kad se potpuno zaustavi na kraju leta;
 - (b) za jedrilice, ukupno vrijeme od trenutka zaleta jedrilice pri polijetanju do trenutka kad se jedrilica potpuno zaustavi na kraju leta;
17. „provjera stručnosti“ je demonstracija vještine u svrhu usaglašenosti sa zahtjevima u odnosu na nedavno iskustvo iz ove Regulative, koja po potrebi uključuje i usmena ispitivanja;
18. „samostalni let“ je let tokom kojeg je pilot student jedino lice u vazduhoplovu;
19. „maršrutni let“ je let izvan vidokruga ili na udaljenosti od tačke polaska koju odredi nadležna vlast, uz korišćenje standardnih navigacionih procedura.

ANEKS II
VAZDUŠNE OPERACIJE JEDRILICOM
[DIO-SAO]
PODDIO GEN
OPŠTI ZAHTEVI

SAO.GEN.100 Područje primjene

U skladu sa članom 3, ovim odjeljkom utvrđuju se zahtjevi koje mora da zadovolji svaki operator jedrilice, osim organizacija za projektovanje i proizvodnju iz člana 3 stav 1 podstav 2.

SAO.GEN.105 Nadležna vlast

Nadležna vlast je vlast koju je imenovala država članica u kojoj se nalazi glavno mjesto poslovanja operatora ili, ako operator nema glavno mjesto poslovanja, mjesto u kom je operator osnovan ili ima prebivalište. Nadležna vlast podliježe zahtjevima iz člana 3 Regulative (EU) br. 965/2012 u skladu sa članom 1 stav 7 te Regulative.

SAO.GEN.110 Demonstriranje usaglašenosti

- (a) Operator, ako to zatraži nadležna vlast koja provjerava kontinuiranu usaglašenost operatora u skladu sa tačkom ARO.GEN.300 podtačkom a podpodtačkom 2 Aneksa II Regulative (EU) br. 965/2012, demonstrira usaglašenost sa zahtjevima iz Aneksa V Regulative (EU) 2018/1139 i sa zahtjevima ove Regulative.
- (b) Za demonstriranje te usaglašenosti, operator može da se pozove na sljedeće načine:
 - (1) prihvatljive načine usaglašavanja (AMC);
 - (2) alternativne načine usaglašavanja (AltMoC).

SAO.GEN.115 Uvodni letovi

Uvodnim letovima:

- (a) upravlja se po danu prema pravilima vizuelnog letenja (VFR) i
- (b) njihovu sigurnost nadzire osoba koju je imenovala organizacija nadležna za uvodne letove.

SAO.GEN.120 Hitna reakcija na sigurnosni problem

Operator sprovodi:

- (a) mjere sigurnosti koje je naložila nadležna vlast u skladu sa tačkom ARO.GEN.135 podtačkom c Aneksa II Regulative (EU) br. 965/2012; i
- (b) direktive o plovidbenosti i ostale obavezne informacije koje je izdala Agencija u skladu sa članom 77 stav 1 tačka h Regulative (EU) 2018/1139.

SAO.GEN.125 Određivanje vođe vazduhoplova

Operator određuje vođu vazduhoplova koji je kvalifikovan da djeluje u svojstvu vođe vazduhoplova u skladu sa Aneksom III ove Regulative.

SAO.GEN.130 Odgovornosti vođe vazduhoplova

Vođa vazduhoplova:

- (a) je odgovoran za sigurnost jedrilice i bilo koje osobe ili imovine koji se u njoj nalaze tokom obavljanja operacija jedrilicom;
- (b) je odgovoran za početak, nastavljanje ili prekid leta u interesu sigurnosti;
- (c) obezbjeđuje usaglašenost sa svim primjenljivim operativnim procedurama i ček listama;
- (d) započinje let samo ako je siguran u usaglašenost sa svim operativnim zahtjevima, kako slijedi:
 - (1) jedrilica je plovidbena;
 - (2) jedrilica je propisno registrovana;
 - (3) instrumenti i oprema potrebni za obavljanje leta nalaze se u jedrilici i operativni su;
 - (4) masa jedrilice i položaj centra težišta takvi su da let može da se izvede u granicama definisanim letačkim priručnikom vazduhoplova (AFM);
 - (5) sva oprema i prtljag su adekvatno ukrcani i osigurani, i evakuacija u slučaju nužde je moguća; i
 - (6) operativna ograničenja jedrilice navedena u AFM-u neće biti prekoračena u bilo koje vrijeme tokom leta;
- (e) obezbjeđuje da je izvršen pretpoletni pregled kako je navedeno u AFM-u;
- (f) ne obavlja dužnosti u jedrilici u jednoj od sljedećih situacija:
 - (1) kada je nesposoban da obavlja svoje dužnosti iz bilo kog razloga, uključujući povredu, bolest, liječenje, umor ili uticaj psihoaktivnih supstanci ili se zbog nečeg drugog osjeća nesposobnim;
 - (2) ako nisu ispunjeni primjenljivi medicinski zahtjevi;
- (g) odbija da preveze ili da iskrca bilo koju osobu ili prtljag koji mogu da predstavljaju potencijalnu opasnost po sigurnost jedrilice ili bilo koje osobe koja se njome prevozi;
- (h) ne dopušta prevoz jedrilicom osobi za koju se čini da je pod uticajem psihoaktivnih supstanci do tolike mjere da bi mogla biti ugrožena sigurnost jedrilice ili osoba u njoj;
- (i) obezbjeđuje da su tokom kritičnih faza leta ili kad god se to smatra neophodnim u interesu sigurnosti svi članovi posade na svojim sjedištima sa vezanim sigurnosnim pojasevima;
- (j) tokom leta:

- (1) veže sigurnosni pojas; i
- (2) sve vrijeme ostaje za kontrolama jedrilice, osim ako kontrole preuzme drugi pilot;
- (k) u slučajevima nužde koji zahtijevaju hitno donošenje odluke i djelovanje, preduzima sve radnje koje smatra neophodnim u tim uslovima. U takvim slučajevima može, u interesu sigurnosti, da odstupa od pravila, operativnih procedura i metoda u mjeri koja je potrebna;
- (l) ne nastavlja let dalje od najbližeg aerodroma ili operativnog mjesta na koje je moguće slijetanje u datim meteorološkim uslovima kada je njegova sposobnost za izvršavanje dužnosti znatno umanjena zbog bolesti, umora, nedostatka kiseonika ili nekog drugog uzroka;
- (m) u trenutku završetka leta ili serije letova zapisuje u tehničku knjigu vazduhoplova ili dnevnik putovanja jedrilice podatke o upotrebi i sve kvarove jedrilice koji su mu poznati ili na koje sumnja;
- (n) bez odlaganja obavještava nadležno tijelo za sigurnosnu istragu države na čijoj se teritoriji dogodio događaj, kao i hitne službe te države, najbržim mogućim sredstvima o bilo kojoj nesreći ili ozbiljnoj nezgodi u vezi sa jedrilicom;
- (o) bez odlaganja podnosi izvještaj nadležnoj vlasti o djelu nezakonitog miješanja i obavještava lokalno tijelo koje je odredila država na čijem se državnom području dogodilo nezakonito miješanje; i
- (p) bez odlaganja odgovarajućoj jedinici za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju (ATS) prijavljuje sve nastale opasne vremenske uslove ili uslove letenja koji mogu da utiču na sigurnost drugih vazduhoplova.

SAO.GEN.135 Odgovornosti članova posade

- (a) Svaki član posade odgovoran je za adekvatno izvršavanje svojih dužnosti u vezi sa operacijom jedrilice.
- (b) Članovi posade ne izvršavaju dužnosti na jedrilici kada su iz bilo kog razloga za to nesposobni, između ostalog zbog povrede, bolesti, liječenja, umora ili uticaja nekih psihoaktivnih supstanci ili, ako se iz nekog drugog razloga osjećaju nesposobnim.
- (c) Svi članovi posade prijavljuju vođi vazduhoplova sljedeće:
 - (1) sve nedostatke, neispravnosti, kvarove ili oštećenja za koje vjeruju da mogu da utiču na plovidbenost ili siguran rad jedrilice, uključujući sisteme za slučaj nužde;
 - (2) sve nezgode.

SAO.GEN.140 Usaglašenost sa zakonima, regulativama i procedurama

- (a) Vođa vazduhoplova i svi ostali članovi posade su dužni da poštuju zakone, propise i procedure država u kojima se operacije izvode.
- (b) Vođa vazduhoplova mora da bude upoznat sa zakonima, propisima i procedurama u vezi sa obavljanjem njegovih dužnosti, koji su propisani za područja koja treba preći, aerodrome i operativna mjesta koja treba koristiti i povezane navigacione uređaje.

SAO.GEN.145 Prenosivi elektronski uređaji

Vođa vazduhoplova ne dozvoljava upotrebu prenosivog elektronskog uređaja u jedrilici, uključujući elektronsku letačku torbu (EFB), koji negativno utiče na performanse sistema i opreme jedrilice ili na sposobnost upravljanja njome.

SAO.GEN.150 Opasne materije

- (a) Vođa vazduhoplova ne dozvoljava prevoz opasnih materija u jedrilici.
- (b) Razumne količine predmeta i supstanci koji bi mogli da se klasifikuju kao opasne materije i koji se upotrebljavaju da olakšaju sigurnost leta, kada se preporučuje prevoz u jedrilici kako bi se obezbijedila njihova pravovremena raspoloživost u operativne svrhe, smatraju se odobrenim.

SAO.GEN.155 Dokumenti, priručnici i informacije koje treba imati u jedrilici

- (a) Na svakom letu nose se originali ili kopije svih sljedećih dokumenata, priručnika i informacija:
 - (1) AFM, ili ekvivalentni dokument/i;
 - (2) detaljne informacije o planu leta koji je podnjet ATS-u, kada je to potrebno u skladu sa sekcijom 4 Aneksa Sprovedbene Regulative Komisije (EU) br. 923/2012⁴;
 - (3) ažurirane i odgovarajuće vazduhoplovne karte područja za namjeravani let;
 - (4) bilo koja druga dokumentacija koja može biti važna za let ili koju zahtijevaju države preko kojih se obavlja let;
 - (5) informacije o procedurama i vizuelnim signalima koje koriste vazduhoplovi koji sprovode presrijetanje i vazduhoplovi koji bivaju presrijetani.
- (b) Osim toga, kada je potrebna izjava u skladu sa tačkom SAO.DEC.100 kopija izjave nosi se na svakom letu.
- (c) Kad se ne nose u jedrilici, svi sljedeći dokumenti, priručnici i informacije dostupni su na aerodromu ili operativnom mjestu kao originali ili kopije:
 - (1) uvjerenje o registraciji vazduhoplova;
 - (2) uvjerenje o plovidbenosti, uključujući priloge;
 - (3) potvrda o provjeri plovidbenosti;
 - (4) uvjerenje o buci, ako je uvjerenje o buci izdato za motornu jedrilicu;
 - (5) dozvola za radio stanicu, ako je jedrilica opremljena opremom za radio-komunikaciju u skladu sa tačkom SAO.IDE.130;
 - (6) polisa ili polise osiguranja od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima;
 - (7) dnevnik putovanja ili ekvivalentni dokument.
- (d) Odstupajući od podtač. (a) i (b), dokumenti, priručnici i informacije navedeni u njima mogu se držati na aerodromu ili operativnom mjestu:

⁴ Sprovedbena Regulativa Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. septembra 2012. godine kojom se utvrđuju zajednička pravila letenja i operativne odredbe u vezi sa uslugama i postupcima u vazdušnoj plovidbi i mijenjaju i dopunjavaju Regulativa (EU) br. 1035/2011 i Regulative (EZ) br. 1265/2007, (EZ) br. 1794/2006, (EZ) br. 730/2006, (EZ) br. 1033/2006 i (EZ) br. 255/2010 (SL L 281, 13.10.2012, str.1).

- (1) kada se u letu namjerava ostati unutar vidokruga aerodroma ili operativnog mjesta; ili
 - (2) kad se ostaje na udaljenosti ili području koje je odredila nadležna vlast.
- (e) Kada to zatraži nadležna vlast, vođa vazduhoplova ili operator stavlja na raspolaganje nadležnoj vlasti originalnu dokumentaciju u vremenskom periodu koji je odredila nadležna vlast, a koji nije kraći od 24 časa.

SAO.GEN.160 Dnevnik putovanja

Za svaki let ili niz letova, u dnevnik putovanja ili ekvivalentni dokument upisuju se podaci o jedrilici, njenoj posadi i svakom putovanju.

PODDIO OP

OPERATIVNE PROCEDURE

SAO.OP.100 Upotreba aerodroma i operativnih mjesta

Vođa vazduhoplova upotrebljava samo aerodrome i operativna mjesta koja su odgovarajuća za relevantni tip jedrilice i operacije.

SAO.OP.105 Procedure za smanjenje buke – motorne jedrilice

Vođa vazduhoplova uzima u obzir operativne procedure da se smanji uticaj buke motorne jedrilice i istovremeno obezbjeđuje da sigurnost ima prednost nad smanjivanjem buke.

SAO.OP.110 Davanje uputstava putnicima

Vođa vazduhoplova je u obavezi da obezbijedi da prije ili, ako je potrebno, tokom leta putnici dobiju uputstva u vezi sa redovnim, vanrednim i procedurama u slučaju nužde.

SAO.OP.115 Prevoz posebnih kategorija putnika

Vođa vazduhoplova je u obavezi da obezbijedi da se lica kojima su pri prevozu jedrilicom potrebni posebni uslovi, pomoć ili pomagala, prevoze pod uslovima kojima se obezbjeđuje sigurnost jedrilice i svih osoba ili imovine koji se njom prevoze.

SAO.OP.120 Priprema za let

Prije početka leta vođa vazduhoplova je u obavezi da obezbijedi sljedeće:

- (a) oprema za sigurne operacije jedrilicom adekvatna je za vrstu operacije u okviru koje se izvodi let;
- (b) meteorološki uslovi omogućavaju sigurno izvođenje leta;
- (c) u motornoj jedrilici i kada namjerava da se upotrebljava motor, količina goriva ili energije iz drugog izvora je dovoljna za sigurno izvođenje leta.

SAO.OP.125 Punjenje gorivom i dopunjavanje ili zamjena baterija kada su lica u jedrilici — motorne jedrilice

Kada se putnik nalazi u motornoj jedrilici:

- (a) jedrilica se ne puni gorivom; i
- (b) baterije korišćene za pogon ne smiju da se dopunjavaju ili mijenjaju.

SAO.OP.130 Pušenje u jedrilici

U jedrilici je zabranjeno pušenje u svim fazama leta.

SAO.OP.135 Meteorološki uslovi

Vođa vazduhoplova počinje ili nastavlja let, samo ako najnoviji raspoloživi meteorološki podaci pokazuju da će biti moguće sigurno slijetanje.

SAO.OP.140 Led i drugi kontaminanti — procedure na zemlji

Vođa vazduhoplova počinje polijetanje samo ako je jedrilica čista od bilo kojih nanosa koji mogu da naruše performanse i upravljivost jedrilice, osim ako je to dozvoljeno u skladu sa AFM-om.

SAO.OP.145 Upravljanje gorivom ili drugim izvorima energije u letu — motorne jedrilice

Za motorne jedrilice, vođa vazduhoplova provjerava u redovnim intervalima da količina preostalog upotrebljivog goriva tokom leta nije manja od količine goriva koja je potrebna da se obezbijedi sigurno slijetanje.

SAO.OP.150 Upotreba dodatnog kiseonika

Vođa vazduhoplova obezbjeđuje da sva lica u jedrilici upotrebljavaju dodatni kiseonik svaki put kada utvrdi da bi na visini predviđenog leta nedostatak kiseonika mogao da uzrokuje smanjenje njihovih sposobnosti ili štetno uticao na njih.

SAO.OP.155 Specijalizovane operacije jedrilicom

- (a) Prije početka specijalizovane operacije ili niza takvih operacija jedrilicom, vođa vazduhoplova sprovodi procjenu rizika, procjenjujući složenost aktivnosti radi utvrđivanja opasnosti i rizika u vezi sa planiranom operacijom i prema potrebi uspostavlja mjere za njihovo ublažavanje.
- (b) Specijalizovana operacija jedrilicom obavlja se u skladu sa ček listom. Vođa vazduhoplova izrađuje tu ček listu i obezbjeđuje da je odgovarajuća za tu specijalizovanu aktivnost i jedrilicu koja se upotrebljava, na osnovu procjene rizika i uzimajući u obzir sve zahtjeve utvrđene u ovom aneksu. Ček lista je dostupna vođi vazduhoplova i članovima posade na svakom letu, ako je relevantna za izvršavanje njihovih dužnosti.
- (c) Vođa vazduhoplova redovno, prema potrebi, kontroliše i ažurira ček listu kako bi na odgovarajući način razmotrio procjenu rizika.

PODDIO POL

PERFORMANSE I OPERATIVNA OGRANIČENJA

SAO.POL.100 Mjerenje mase

- (a) Mjerenje mase jedrilice obavlja proizvođač jedrilice ili se ono obavlja u skladu sa Aneksom I Regulative Komisije (EU) br. 1321/2014.

- (b) Operator obezbjeđuje da je masa jedrilice utvrđena stvarnim mjerenjem mase prije početka korišćenja. Akumulirani efekti modifikacija i opravki na masu uzimaju se u obzir i propisno dokumentuju. Te informacije se stavljaju na raspolaganje vođi vazduhoplova. Jedralici mora ponovo da se mjeri masa, ako efekat modifikacija ili opravki na masu nije tačno poznat.

SAO.POL.105 Performanse – opšte

Vođa vazduhoplova upravlja jedrilicom samo ako su njene performanse u skladu sa svim zahtjevima iz Aneksa Sprovedbene Regulative (EU) br. 923/2012 i sa svim ostalim ograničenjima koja se primjenjuju na let, vazdušni prostor, aerodrome ili operativna mjesta koja se upotrebljavaju, i obezbjeđuje da se koristi posljednje izdanje potrebnih karata ili mapa.

PODDIO IDE

INSTRUMENTI, PODACI I OPREMA

SAO.IDE.100 Instrumenti i oprema – opšte

- (a) Instrumenti i oprema koji se zahtijevaju ovim odjeljkom odobravaju se u skladu sa Aneksom I Regulative (EU) br. 748/2012 ili ako su registrovani u trećoj zemlji, sa zahtjevima plovidbenosti države registra, ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:
- (1) upotrebljava ih letačka posada za upravljanje putanjom leta;
 - (2) upotrebljavaju se za usaglašavanje sa tač. SAO.IDE.130 ili SAO.IDE.135;
 - (3) trajno su instalirani u jedrilici.
- (b) Odstupajući od podtačke a, za sljedeće instrumente ili opremu, kada se zahtijevaju ovim odjeljkom, nije potrebno odobrenje:
- (1) ručne prenosive svjetiljke;
 - (2) tačni mjerač vremena;
 - (3) oprema za preživljavanje i signaliziranje.
- (c) Instrumenti i oprema spremni su za upotrebu ili su dostupni sa mjesta na kojem sjedi vođa vazduhoplova ili bilo koji drugi član posade koji treba da ih koristi.

SAO.IDE.105 Instrumenti za letenje i navigaciju

- (a) Jedralice su opremljene uređajima za mjerenje i prikazivanje svih sljedećih pokazatelja:
- (1) vremena u časovima, minutima i sekundama;
 - (2) visine po pritisku;
 - (3) indicirane brzine;
 - (4) magnetnog smjera, u slučaju motornih jedrilica.
- (b) Uz opremu iz podtačke a, u operacijama u uslovima u kojima jedrilicu nije moguće zadržati na planiranoj putanji leta bez jednog ili više dodatnih instrumenata, pri letenju u oblaku ili noćnim operacijama, jedrilice su opremljene uređajima za mjerenje i prikazivanje svih sljedećih pokazatelja:
- (1) vertikalne brzine;
 - (2) položaja ili skretanja i klizanja;
 - (3) magnetnog smjera.

SAO.IDE.110 Operativna svjetla

Jedralice kojima se izvode noćne operacije opremljene su:

- (a) sistemom svjetala protiv sudara;
- (b) navigacionim/pozicionim svjetlima;
- (c) svjetlima za slijetanje;
- (d) osvjetljenjem koje se napaja iz električnog sistema jedrilice koje obezbjeđuje adekvatno osvjetljenje za sve instrumente i opremu od suštinskog značaja za sigurnu operaciju jedrilicom;
- (e) nezavisnim prenosivim svjetlom za vođu vazduhoplova i za svakog člana posade.

SAO.IDE.115 Dodatni kiseonik

Jedralice kojima se izvode operacije, na kojima se zahtijeva snabdijevanje kiseonikom u skladu sa tačkom SAO.OP.150, opremljene su kiseoničkom opremom koja može da skladišti i distribuirati potrebne kiseoničke zalihe.

SAO.IDE.120 Oprema za spašavanje i signalizaciju – letovi iznad vode

Vođa jedrilice kojom se leti iznad vode utvrđuje, prije početka leta, rizike za preživljavanje osoba koje se prevoze jedrilicom u slučaju prinudnog slijetanja. Uzimajući u obzir te rizike, vođa jedrilice utvrđuje treba li da se nosi oprema za spašavanje i signalizaciju.

SAO.IDE.125 Oprema za spašavanje i signalizaciju – teškoće sa traganjem i spašavanjem

Jedralice kojima se vrše operacije u područjima u kojima bi traganje i spašavanje bili posebno teško opremljene su opremom za spašavanje i signalizaciju u skladu sa područjem koje je potrebno preletjeti.

SAO.IDE.130 Radio-komunikaciona oprema

Jedrilice imaju opremu za radio-komunikaciju kojom se omogućava komunikacija tražena u skladu sa Dodatkom 4 Aneksa Sprovedbene Regulative (EU) br. 923/2012, a ako se let održava u vazdušnom prostoru treće zemlje, u skladu sa zakonom treće zemlje.

SAO.IDE.135 Transponder

Jedrilice su opremljene transponderom za sekundarni nadzorni radar (SSR) sa svim zahtijevanim mogućnostima u skladu sa tačkom SERA.6005 podtačkom b Aneksa Sprovedbene Regulative (EU) br. 923/2012 i ako se let izvodi u vazdušnom prostoru treće zemlje, u skladu sa zakonom treće zemlje.

PODDIO DEC

IZJAVA

SAO.DEC.100 Izjava

- (a) U izjavi iz člana 3 stav 2 operator potvrđuje da ispunjava i da će i dalje ispunjavati neophodne zahtjeve iz Aneksa V Regulative (EU) 2018/1139 i zahtjeve iz ove Regulative.
- (b) Operator u tu izjavu uključuje sve sljedeće informacije:
 - (1) naziv operatora;
 - (2) mjesto u kom se nalazi njegovo glavno mjesto poslovanja;
 - (3) kontakt podatke operatora;
 - (4) datum početka operacija i prema potrebi, datum stupanja na snagu promjena postojeće izjave;
 - (5) za sve jedrilice koje se upotrebljavaju za komercijalne operacije: vrstu jedrilice, registraciju, glavnu bazu, vrstu operacija i organizaciju za obezbjeđenje kontinuirane plovidbenosti.
- (c) Operator, kada daje izjavu, dostavlja nadležnoj vlasti listu alternativnih načina usaglašavanja (AltMoC) za dokazivanje usaglašenosti kada se to od njega traži u skladu sa tačkom SAO.GEN.110. Ta lista treba da sadrži reference na povezane prihvatljive načine usaglašavanja (AMC).
- (d) Operator sastavlja izjavu na obrascu iz Dodatka ovog Aneksa.

SAO.DEC.105 Izmjene izjave i prestanak komercijalnih operacija

- (a) Operator bez odlaganja obavještava nadležnu vlast o promjenama okolnosti koje utiču na ispunjavanje neophodnih zahtjeva iz Aneksa V Regulative (EU) 2018/1139 i zahtjeva iz ove Regulative, u odnosu na stanje tih okolnosti kakvo je bilo dostavljeno nadležnoj vlasti i o svim promjenama informacija iz tačke SAO.DEC.100 podtačke b i liste alternativnih načina usaglašavanja iz tačke SAO.DEC.100 podtačke c, koji su uključeni u izjavu ili su u prilogu iste.
- (b) Operator bez odlaganja obavještava nadležnu vlast o prestanku obavljanja komercijalnih operacija jedrilicama.

Dodatak

IZJAVA

u skladu sa Sprovedbenom Regulativom Komisije (EU) 2018/1976

Operator

Naziv:

Mjesto gdje se nalazi glavno mjesto poslovanja operatora:

Kontakt podaci:

Operacija jedrilice

Datum početka komercijalnih operacija i prema potrebi, datum promjene postojećih komercijalnih operacija:

- Datum početka komercijalnih operacija: *Click or tap to enter a date.*
- Datum promjene postojećih komercijalnih operacija: *Click or tap to enter a date.*

Informacije o jedrilicama koje se upotrebljavaju, komercijalnim operacijama i o upravljanju kontinuiranom plovidbenošću: ⁵

Vrsta jedrilice	Registracija jedrilice	Glavna baza	Vrsta/vrste operacija ⁶	Organizacija za obezbjeđenje kontinuirane plovidbenosti ⁷

Prema potrebi, lista alternativnih načina usklađivanja (AltMoC) sa referencama na postupke usklađivanja (AMC) (aneks izjave):

Izjave

- Operator ispunjava, i nastaviće da ispunjava, neophodne zahtjeve utvrđene u Aneksu V Regulative (EU) 2018/1139 i zahtjeve iz Sprovedbene Regulative (EU) 2018/1976.
- Operator posebno obavlja svoje komercijalne operacije u skladu sa sljedećim zahtjevima iz Aneksa II Sprovedbene Regulative (EU) 2018/1976:
- Sve jedrilice kojima se upravlja imaju uvjerenje o plovidbenosti⁸ izdato u skladu sa Regulativom (EU) br. 748/2012.
- Svi piloti imaju dozvolu i ovlaštenja koji su izdati ili prihvaćeni u skladu sa Aneksom I Regulative (EU) br. 1178/2011, kako je propisano tačkom SAO.GEN.125 podtačkom c Aneksa II.
- Operator će obavijestiti nadležnu vlast o svim promjenama okolnosti koje utiču na njegovo ispunjavanje neophodnih zahtjeva utvrđenih u Aneksu V Regulative (EU) 2018/1139 i zahtjeva iz Sprovedbene Regulative (EU) 2018/1976 prijavljenih nadležnoj vlasti putem ove izjave i o svim promjenama informacija i listama alternativnih načina usaglašavanja koji su uključeni u ovu izjavu i koji su u prilogu ove izjave, kako je propisano tačkom SAO.DEC.100 podtačkom c Aneksa II.
- Operator potvrđuje da su sve informacije uključene u ovu izjavu, uključujući njene priloge, potpune i tačne.

Datum, ime i potpis

⁵ Ispunite tabelu. Ako nema dovoljno prostora za navođenje informacija, one se navode u zasebnom prilogu. Prilog se datira i potpisuje.

⁶ „Vrste operacija” odnose se na vrstu komercijalnih operacija koje se obavljaju jedrilicom.

⁷ Informacije o organizaciji koja je odgovorna za upravljanje kontinuiranom plovidbenošću uključuju ime organizacije, adresu i referencu na odobrenje.

⁸ Uvjerenje o plovidbenosti je redovno uvjerenje o plovidbenosti, ograničeno uvjerenje o plovidbenosti ili dozvola za letenje izdata u skladu sa zahtjevima iz Aneksa I Regulative (EU) br. 748/2012.

ANEKS III

ZAHTEJEVI ZA IZDAVANJE DOZVOLA ČLANOVIMA LETAČKE POSADE JEDRILICE

[DIO SFCL]

PODDIO GEN

OPŠTI ZAHTEJEVI

SFCL.001 Oblast primjene

Ovim Aneksom se utvrđuju zahtjevi za izdavanje dozvole pilota jedrilice („SPL“) i povezanih prava, ovlaštenja i uvjerenja, kao i uslovi za njihovo važenje i korišćenje.

SFCL.005 Nadležna vlast

Za potrebe ovog Aneksa nadležna vlast je onaj organ koji odredi država članica kojoj lice podnosi zahtjev za izdavanje SPL-a ili povezanih prava, ovlaštenja ili uvjerenja.

SFCL.015 Podnošenje zahtjeva za izdavanje, produženje i obnovu SPL-a i povezanih prava, ovlaštenja i uvjerenja, kao i njihovo izdavanje, produženje i obnova

- (a) Nadležnim vlastima, u obliku i na način koje odredi ta nadležna vlast, podnosi se sljedeće:
- (1) zahtjev za:
 - (i) izdavanje SPL-a i povezanih ovlaštenja;
 - (ii) proširenje prava SPL-a, osim prava navedenih u tački SFCL.115 podtački a podpodtač. 2 i 3 i tač. SFCL.155, SFCL.200 i SFCL.215;
 - (iii) izdavanje uvjerenja instruktora letenja za jedrilice („FI(S)“);
 - (iv) izdavanje, produženje i obnovu uvjerenja ispitivača u letu za jedrilice („FE(S)“);
 - (v) bilo kakve izmjene i dopune SPL-a i povezanih prava, ovlaštenja i uvjerenja, osim prava navedenih u podpodpodtački (ii); i
 - (2) ako to naloži nadležna vlast, kopiju odgovarajućih unosa iz knjižice letenja kako je navedeno u tački SFCL.115 podtački d, tački SFCL.155 podtački b, tački SFCL.200 podtački f i tački SFCL.215 podtački d.
- (b) Uz zahtjevu iz podtačke a prilaže se dokaz da je podnositelj zahtjeva usaglašen sa odgovarajućim zahtjevima utvrđenim u ovom Aneksu i Aneksu IV (Dio-MED) Regulative (EU) br. 1178/2011.
- (c) Svako ograničenje ili proširenje prava koje daje dozvola, ovlaštenje ili uvjerenje mora da bude upisano u dozvolu ili uvjerenje koje je izdala nadležna vlast, osim kad je riječ o sticanju prava iz podtačke a podpodtačke 1 podpodpodtačke (ii) ove tačke.
- (d) Lice ne smije da posjeduje više od jednog SPL-a izdatog u skladu sa ovim Aneksom.
- (e) Imalac dozvole predaje zahtjeve iz podtačke a nadležnoj vlasti koju odredi država članica u kojoj je izdata bilo koja njegova dozvola u skladu sa ovim Aneksom (Dio-SFCL), ili Aneksom I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011 ili Aneksom III (Dio-BFCL) Regulative (EU) 2018/395, zavisno od toga šta je primjenljivo.
- (f) Imalac SPL-a može da preda zahtjev za promjenu nadležne vlasti nadležnim vlastima koje odredi druga država članica, ali u tom slučaju nova nadležna vlast je ista za sve posjedovane dozvole.
- (g) Podnosioci zahtjeva podnose zahtjev za izdavanje SPL-a i povezanih ovlaštenja, prava i uvjerenja najkasnije šest mjeseci nakon uspješnog polaganja praktičnog ispita ili procjene kompetentnosti.

SFCL.030 Praktični ispit

Podnosiocima zahtjeva za praktični ispit preporučuju ATO ili DTO odgovoran za njihovu obuku, nakon završene obuke. ATO ili DTO ispitivaču mora da obezbijedi pristup evidenciji sa obuke.

SFCL.035 Kreditiranje naleta

Podnosiocima zahtjeva za izdavanje SPL ili povezano pravo, ovlaštenje ili uvjerenje u potpunosti se kreditiraju svi samostalni naleti, naleti sa instruktorom ili naleti u svojstvu PIC-a na jedrilicama u odnosu na zahtjeve za ukupni nalet potreban za dozvolu, pravo, ovlaštenje ili uvjerenje.

SFCL.045 Obaveza nošenja i prezentovanja dokumenata

- (a) Prilikom korišćenja prava koji im pripadaju u skladu sa SPL-om, imaoci SPL-a moraju da nose sljedeće:
- (1) važeći SPL;
 - (2) važeće ljekarsko uvjerenje;
 - (3) lični identifikacioni dokument sa fotografijom;
 - (4) dovoljnu količinu podataka u knjižici letenja da se demonstrira usaglašenost sa zahtjevima iz ovog Aneksa.
- (b) Piloti studenti na svim samostalnim maršrutnim letovima moraju da imaju:
- (1) dokumente iz podtačke a podpodtač. 2 i 3 ove tačke;
 - (2) dokaz o autorizaciji u skladu sa tačkom SFCL.125 podtačkom a.

- (c) Imaoci SPL-a ili piloti studenti moraju bez bespotrebnog odlaganja da daju na uvid dokumente iz podtačke a ove tačke na zahtjev ovlaštenog predstavnika nadležne vlasti.
- (d) Odstupajući od podtač. (a) i (b) ove tačke, dokumenti koji su u njima navedeni mogu da se zadrže na aerodromu ili operativnom mjestu za letove koji ostaju:
 - (1) unutar vidokruga aerodroma ili operativnog mjesta; ili
 - (2) na udaljenosti od aerodroma ili operativnog mjesta koje je odredila nadležna vlast.

SFCL.050 Evidentiranje naleta

Imaoci SPL-a i piloti studenti moraju da vode pouzdanu evidenciju o pojedinostima svih obavljenih letova u obliku i na način koji je utvrdila nadležna vlast.

SFCL.065 Ograničenje prava imalaca SPL-a starih 70 godina ili više u komercijalnom prevozu putnika jedrilicom

Imaoci SPL-a koji su navršili 70 godina ne smiju da budu piloti jedrilice u komercijalnom prevozu putnika jedrilicom.

SFCL.070 Ograničenje, suspenzija i ukidanje dozvola, prava, ovlaštenja i uvjerenja

- (a) SPL i pripadajuća prava, ovlaštenja i uvjerenja izdata u skladu sa ovim Aneksom nadležna vlast može da ograniči, suspenduje ili ukine u skladu sa uslovima i procedurama navedenim u Aneksu VI (Dio-ARA) Regulative (EU) br. 1178/2011 ako imalac SPL-a ne ispunjava osnovne zahtjeve navedene u Aneksu IV Regulative (EU) 2018/1139 ili zahtjeve iz ovog Aneksa i Aneksa II (Dio-SAO) ove Regulative ili Aneksa IV (Dio-MED) Regulative (EU) br. 1178/2011.
- (b) Imaoci SPL-a dozvolu ili uvjerenje bez odlaganja moraju da vrate nadležnim vlastima ako su njihova dozvola, pravo, ovlaštenje ili uvjerenje ograničeni, suspendovani ili ukinuti.

PODDIO SPL

DOZVOLA PILOTA JEDRILICE („SPL“)

SFCL.115 SPL – Prava i uslovi

- (a) Pod uslovom da postoji usaglašenost sa zahtjevima iz tačke SFCL.150, prava imalaca SPL-a omogućavaju im da djeluju u svojstvu PIC-a jedrilice:
 - (1) bez naknade u nekomercijalnim operacijama;
 - (2) uključujući prevoz putnika samo ako:
 - (i) su usaglašeni sa zahtjevima iz tačke SFCL.160 podtačke e; i
 - (ii) ili:
 - (A) nakon izdavanja SPL-a, imaju najmanje 10 sati naleta ili su obavili 30 startova ili polijetanja i slijetanja u svojstvu PIC-a jedrilice i, dodatno, jedan let za obuku tokom kojeg imaoci FI(S)-u moraju da demonstriraju kompetentnost potrebnu za prevoz putnika; ili
 - (B) imaju uvjerenja FI(S)-a u skladu sa Odjeljkom FI;
 - (3) u operacijama koje nisu navedene u podpodtački 1, samo ako:
 - (i) su navršili 18 godina starosti;
 - (ii) nakon izdavanja dozvole, imaju 75 sati naleta ili su obavili 200 startova ili polijetanja i slijetanja u svojstvu PIC-a jedrilice.
- (b) Odstupajući od podtačke a, imaoci SPL-a koji imaju prava instruktora ili ispitivača mogu da primaju naknadu za:
 - (1) sprovođenje letačke obuke za SPL;
 - (2) sprovođenje praktičnog ispita i provjera stručnosti za SPL;
 - (3) sprovođenje obuke, ispita i provjere za prava, ovlaštenja i uvjerenja povezana sa SPL-om.
- (c) Imaoci SPL-a moraju da koriste prava SPL-a samo ako ispunjavaju odgovarajuće zahtjeve u odnosu na nedavno iskustvo i samo ako je njihovo ljeversko uvjerenje, koje odgovara pravima koje koriste, važeće.
- (d) U knjižicu letenja pilota upisuje se da je pilot obavio let za obuku u skladu sa podtačkom a podpodtačkom 2 podpodpodtačkom (ii) podpodpodtačkom (A) i to potpisuje instruktor odgovoran za taj let za obuku.

SFCL.120 SPL – Minimalna starost

Podnosioci zahtjeva za izdavanje SPL moraju da imaju najmanje 16 godina.

SFCL.125 SPL – Pilot student

- (a) Piloti studenti ne smiju da lete samostalno osim ako im se to ne odobri i ako su pod nadzorom FI(S)-a.
- (b) Pilot student mora da ima najmanje 14 godina da bi smio da leti samostalno.

SFCL.130 SPL – Zahtjevi koji se odnose na kurseve obuke i iskustvo

- (a) Podnosioci zahtjeva za izdavanje SPL moraju da završe kurs obuke u ATO-u ili DTO-u. Kurs mora da bude prilagođen traženim pravima i da uključuje:

- (1) teorijsko znanje kako je navedeno u tački SFCL.135;
- (2) najmanje 15 sati letačke obuke u jedrilicama, uključujući najmanje:
 - (i) 10 sati letačke obuke sa instruktorom koja uključuje letačku obuku sa instruktorom iz podpodpodtačke (iv) podpodpodpodtačke (A) ili podpodpodtačke (v) podpodpodpodtačke (A), zavisno od toga šta je primjenljivo;
 - (ii) dva sata samostalnog letenja pod nadzorom;
 - (iii) 45 startova ili polijetanja i slijetanja;
 - (iv) ako se traže prava za jedrilice, isključujući TMG-ove, najmanje sedam sati letačke obuke u jedrilicama, isključujući TMG-ove, i uključujući najmanje:
 - (A) tri sata letačke obuke sa instruktorom;
 - (B) jedno od sljedećeg:
 - (a) jedan samostalni maršrutni let od najmanje 50 km (27 NM); ili
 - (b) jedan maršrutni let sa instruktorom od najmanje 100 km (55 NM) koji, odstupajući od podpodpodtačke 2 podpodpodpodtačke (iv), može da se obavi u TMG-u;
 - (v) ako se traže prava za TMG-ove, najmanje šest sati letačke obuke u TMG-ovima, uključujući najmanje:
 - (A) četiri sata letačke obuke sa instruktorom;
 - (B) jedan samostalni maršrutni let od najmanje 150 km (80 NM) u TMG-u, tokom kojeg se jednom mora sletjeti sa potpunim zaustavljanjem na aerodromu koji nije aerodrom polaska.
- (b) Podnosiocima zahtjeva koji imaju dozvolu pilota za drugu kategoriju vazduhoplova, osim dozvole za balone, kreditira se 10 % ukupnog naleta u svojstvu PIC-a na takvom vazduhoplovu do maksimalno sedam sati. Kreditirani nalet u svakom slučaju:
 - (1) ne uključuje zahtjeve iz podtačke a podpodtačke 2 podpodpodtačke (ii), podpodpodtačke (iv) podpodpodpodtačke(B) i podpodpodtačke (v) podpodpodpodtačke (B); i
 - (2) u odnosu podtačku a podpodtačku 2 podpodpodtačku (iii), ne smije da bude veći od 10 startova ili polijetanja i slijetanja.

SFCL.135 SPL – Polaganje ispita iz teorijskog znanja

(a) Teorijsko znanje

Podnosioci zahtjeva za izdavanje SPL moraju da demonstriraju nivo teorijskog znanja koji odgovara traženim pravima putem sljedećih ispita:

- (1) opšti predmeti:
 - (i) vazduhoplovni propisi;
 - (ii) ljudske mogućnosti;
 - (iii) meteorologija;
 - (iv) komunikacije;
- (2) specifični predmeti povezani sa jedrilicama:
 - (i) teorija letenja;
 - (ii) operativne procedure;
 - (iii) performanse i planiranje leta;
 - (iv) opšte poznavanje vazduhoplova u vezi sa jedrilicama;
 - (v) navigacija.

(b) Odgovornosti podnosioca zahtjeva

- (1) Podnosilac zahtjeva mora da pristupi cjelokupnom setu ispita iz teorijskog znanja za SPL za koji je odgovorna ista nadležna vlast države članice.
- (2) Podnosilac zahtjeva smije da pristupi ispitu iz teorijskog znanja samo ako ga preporučí ATO ili DTO odgovoran za njegovu obuku, i to nakon što je završio odgovarajuće elemente kursa obuke iz teorijskog znanja na zadovoljavajućem nivou.
- (3) Preporuka ATO-a ili DTO-a važi 12 mjeseci. Ako podnosilac zahtjeva nije pristupio polaganju pismenog ispita iz teorijskog znanja barem jednom u tom periodu, potrebu za daljom obukom određuje ATO ili DTO na osnovu potreba podnosioca zahtjeva.

(c) Standardi prolaza

- (1) Prolaz na pismenom ispitu iz teorijskog znanja podnosilac zahtjeva postiže ako ima barem 75% poena na tom ispitu. Nema kaznenih poena.
- (2) Ako nije drugačije navedeno u ovom Aneksu, smatra se da je podnosilac zahtjeva uspješno položio ispit iz teorijskog znanja za SPL ako je uspješno položio sve potrebne pismene ispite iz teorijskog znanja u roku od 18 mjeseci od kraja kalendarskog mjeseca u kojem je podnosilac zahtjeva prvi put pristupio polaganju ispita.

- (3) Ako podnositelj zahtjeva nije uspio da položi jedan od pismenih ispita iz teorijskog znanja u četiri pokušaja ili nije uspio da položi sve pismene ispite tokom perioda iz podpodtačke 2, podnositelj zahtjeva mora ponovo da polaže cjelokupni set pismenih ispita iz teorijskog znanja.
- (4) Prije ponovnog polaganja ispita iz teorijskog znanja, podnositelj zahtjeva mora da obavi dodatnu obuku u ATO-u ili DTO-u. Obim i trajanje te obuke određuje ATO ili DTO na osnovu potreba podnosioca zahtjeva.

(d) Period važenja

Uspješno položen ispit iz teorijskog znanja važi 24 mjeseca od datuma kada je podnositelj zahtjeva uspješno položio ispit iz teorijskog znanja, u skladu sa podtačkom c podpodtačkom 2.

SFCL.140 SPL – Kreditiranje teorijskog znanja

Podnosiocima zahtjeva za izdavanje SPL-a priznaje se da zadovoljavaju zahtjeve za teorijsko znanje iz opštih predmeta iz tačke SFCL.135 podtačke a podpodtačke 1 ukoliko:

- (a) imaju dozvolu u skladu sa Aneksom I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011 ili Aneksom III (Dio-BFCL) Regulative (EU) 2018/395; ili
- (b) su položili ispite iz teorijskog znanja za dozvolu kako je navedeno u stavu (a), pod uslovom da su to uradili u roku navedenom u tački SFCL.135 podtački d.

SFCL.145 SPL – Praktični ispit

- (a) Podnositelj zahtjeva za izdavanje SPL mora polaganjem praktičnog ispita da demonstrira sposobnost da obavlja, u svojstvu PIC-a jedrilice, odgovarajuće procedure i manevre sa kompetencijom koja odgovara traženim pravima.
- (b) Podnosioci zahtjeva moraju da polaže praktični ispit u jedrilici, isključujući TMG-ove, ili u TMG-u, zavisno od traženih prava i pod uslovom da je kurs obuke u skladu sa tačkom SFCL.130 uključivao potrebne elemente obuke za odgovarajući vazduhoplov. Podnositelj zahtjeva koji je završio kurs obuke, uključujući potrebne elemente za obuku za jedrilice i TMG-ove, može da položi dva praktična ispita, jedan u jedrilici, isključujući TMG-ove, i jedan u TMG-u, kako bi stekao prava za oba vazduhoplova.
- (c) Kako bi pristupio praktičnom ispitu za izdavanje SPL-a, podnositelj zahtjeva najprije mora da položi odgovarajuće ispite iz teorijskog znanja.
- (d) Standardi prolaza
 - (1) Praktični ispit mora da bude podijeljen u različite djelove, koji predstavljaju sve različite faze leta jedrilicom.
 - (2) Ako podnositelj zahtjeva ne položi neku stavku neke sekcije, smatra se da nije položio cijelu sekciju. Ako podnositelj zahtjeva ne položi samo jednu sekciju, ponavlja samo tu sekciju. Ako podnositelj zahtjeva ne položi više od jedne sekcije, ponovo pristupa polaganju cijelog ispita.
 - (3) Ako podnositelj zahtjeva ponavlja ispit u skladu sa podpodtačkom 2 i ne položi bilo koju sekciju uključujući sekcije koje je položio u prethodnom pokušaju, mora ponovo da polaže cijeli ispit.
- (e) Ako podnositelj zahtjeva ne uspije da položi sve sekcije ispita u dva pokušaja, mora da prođe dodatnu praktičnu obuku.

SFCL.150 SPL – Prava za jedrilice i TMG-ove

- (a) Ako je praktični ispit iz tačke SFCL.145 položen u jedrilici, isključujući TMG-ove, prava SPL-a ograničene su na jedrilice, isključujući TMG-ove.
- (b) U slučaju opisanom u podtački a, prava SPL-a proširuju se na TMG-ove na osnovu zahtjeva ako je pilot:
 - (1) u ATO-u ili DTO-u završio elemente obuke iz tačke SFCL.130 podtačke a podpodtačke 2 podpodpodtačke (v);
 - (2) položio praktični ispit kojim se demonstrira odgovarajući nivo praktične vještine u TMG-u. Tokom tog praktičnog ispita podnositelj zahtjeva ispitivaču demonstrira i odgovarajući nivo teorijskog znanja za TMG-ove iz sljedećih predmeta:
 - (i) teorije letenja;
 - (ii) operativnih procedura;
 - (iii) performansi i planiranja leta;
 - (iv) opšteg poznavanja vazduhoplova; i
 - (v) navigacije.
- (c) Imao dozvole izdate u skladu sa Aneksom I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011 priznaje se da u potpunosti zadovoljavaju zahtjeve iz podtačke b ove tačke pod uslovom da:
 - (1) imaju ovlaštenje za klasu za TMG-ove; ili
 - (2) imaju prava za TMG-ove i usaglašeni su sa zahtjevima u odnosu na nedavno iskustvo iz tačke FCL.140.A Aneksa I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011.
- (d) Ako je praktični ispit iz tačke SFCL.145 položen u TMG-u, prava SPL-a ograničena su na TMG-ove.
- (e) U slučaju opisanom u podtački d ove tačke, prava SPL-a proširuju se na jedrilice na osnovu zahtjeva ako je pilot:
 - (1) u ATO-u ili DTO-u završio elemente obuke iz tačke SFCL.130 podtačke a podpodtačke 2 podpodpodtačke (iv) i obavio najmanje 15 startova i slijetanja u jedrilici, isključujući TMG-ove; i

- (2) položio praktični ispit kojim se demonstrira odgovarajući nivo praktične vještine u jedrilici, isključujući TMG-ove. Tokom tog praktičnog ispita podnositelj zahtjeva ispitivaču demonstrira i odgovarajući nivo teorijskog znanja za jedrilice, isključujući TMG-ove, iz sljedećih predmeta:
- (i) teorije letenja;
 - (ii) operativnih procedura;
 - (iii) performansi i planiranja leta;
 - (iv) opšteg poznavanja vazduhoplova; i
 - (v) navigacije.
- (f) Završetak obuke iz podtačke b podpodtačke 1 i podtačke e podpodtačke 1 upisuje se u knjižicu letenja pilota i potpisuje ga rukovodilac obuke ATO-a ili DTO-a odgovoran za tu obuku.

SFCL.155 SPL – Metode starta

- (a) Imaoci SPL-a koriste svoja prava samo primjenom onih metoda startova za koje su završili posebnu obuku tokom kursa obuke u skladu sa tačkom SFCL.130 ili tačkom SFCL.150 podtačkom e podpodtačkom 1 ili tokom dodatne obuke koju je sproveo instruktor nakon izdavanja SPL-a. Ta posebna obuka sastoji se od sljedećeg:
- (1) ako je riječ o startu pomoću vitla ili pomoću automobila, minimalno 10 startova u okviru letačke obuke sa instruktorom, i pet samostalnih startova pod nadzorom;
 - (2) ako je riječ o startu vazduhoplovnom vučom ili samostalnom startu, minimalno pet startova u okviru letačke obuke sa instruktorom i pet samostalnih startova pod nadzorom. Ako je riječ o samostalnom startu, letačka obuka sa instruktorom može da se obavi u TMG-ovima;
 - (3) ako je riječ o startu pomoću gume, minimalno tri starta obavljena u okviru letačke obuke sa instruktorom ili samostalno pod nadzorom instruktora; i
 - (4) u slučaju drugih metoda startova, obuka u skladu sa zahtjevima nadležne vlasti.
- (b) Završetak obuke iz podtačke a ove tačke upisuje se u knjižicu letenja pilota i potpisuje ga rukovodilac obuke ATO-a ili DTO-a ili instruktor odgovoran za tu obuku, zavisno od slučaja.
- (c) Kako bi se zadržala prava za svaku metodu starta i u skladu sa zahtjevima iz podtač. (a) i (b) ove tačke, imaoци SPL-a moraju da obave najmanje pet startova u posljednje dvije godine, osim u slučaju starta uz pomoć gume, u kojem slučaju moraju da obave samo dva starta. Ako je riječ o samostalnom startu, startovi mogu da se obave u jedrilici sa samostalnim startom ili polijetanjima u TMG-ovima ili njihovom kombinacijom.
- (d) Ako imaoци SPL-a ne ispunjavaju zahtjeve iz podtačke c ove tačke, za obnovu svojih prava moraju da obave dodatni broj startova sa instruktorom ili samostalno pod nadzorom instruktora.

SFCL.160 SPL – Zahtjevi u odnosu na nedavno iskustvo

- (a) Jedrilice, isključujući TMG-ove
- Imaoци SPL-a smiju da koriste prava SPL-a, isključujući TMG-ove, samo ako su u zadnja 24 mjeseca prije planiranog leta:
- (1) u jedrilicama obavili barem pet sati naleta u svojstvu PIC-a ili letjeli sa instruktorom ili samostalno pod nadzorom FI(S)-a, pri čemu su u jedrilicama, isključujući TMG-ove, obavili najmanje:
 - (i) 15 startova; i
 - (ii) dva leta za obuku sa FI(S)-om; ili
 - (2) položili provjeru stručnosti sa FE(S) u jedrilici, isključujući TMG-ove; provjera stručnosti zasnovana je na praktičnom ispitu za SPL.
- (b) TMG-ovi
- Imaoци SPL-a smiju da koriste prava za TMG-ove samo ako su u zadnja 24 mjeseca prije planiranog leta:
- (1) obavili makar 12 sati naleta u svojstvu PIC-a ili letjeli sa instruktorom ili samostalno pod nadzorom FI(S)-a, pri čemu su u TMG-ovima obavili najmanje:
 - (i) šest sati naleta;
 - (ii) 12 polijetanja i slijetanja; i
 - (iii) let za obuku u trajanju od najmanje jednog sata ukupnog naleta sa instruktorom; ili
 - (2) položili provjeru stručnosti sa ispitivačem; provjera stručnosti zasnovana je na praktičnom ispitu navedenom u tački SFCL.150 podtački b podpodtački 2.
- (c) Imaoci SPL-a sa pravima za letenje TMG-ovima koji takođe imaju dozvolu uključujući prava za letenje u TMG-ovima u skladu sa odredbama Aneksa I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011 izuzimaju se od usaglašavanja sa zahtjevima iz podtačke b.
- (d) U knjižicu letenja pilota upisuje se da je pilot obavio letove sa instruktorom, letove pod nadzorom i letove za obuku iz podtačke a podpodtačke 1 i podtačke b podpodtačke 1, kao i provjere stručnosti iz podtačke a podpodtačke 2 i podtačke b podpodtačke 2, a navedeno potpisuje odgovorni FI(S) u slučaju iz podtačke a podpodtačke 1 i podtačke b podpodtačke 1, kao i odgovorni FE(S) u slučaju iz podtačke a podpodtačke 2 i podtačke b podpodtačke 2.

(e) Prevoz putnika

Imaoci SPL-a prevoze putnike samo ako su u prethodnih 90 dana obavili u svojstvu PIC-a, najmanje:

- (1) tri starta u jedrilicama, isključujući TMG-ove, ako će se putnici prevoziti jedrilicama, isključujući TMG-ove; ili
- (2) tri polijetanja i slijetanja u TMG-ovima, ako će se putnici prevoziti u TMG-u. U slučaju prevoza putnika noću u TMG-u, najmanje jedno od tih polijetanja i slijetanja mora da se obavi noću.

PODDIO ADD

DODATNA OVLAŠĆENJA I PRAVA

SFCL.200 Prava za akrobatsko letenje

- (a) Imaoci SPL-a smiju da obavljaju akrobatske letove jedrilicama sa ugašenim motorima ili, u slučaju iz podtač. (d) i (e) ove tačke, sa upaljenim motorom, ako imaju odgovarajuća prava za akrobatsko letenje u skladu sa ovom tačkom.
- (b) Osnovna prava za akrobatsko letenje:
 - (1) imaocu daju pravo na obavljanje akrobatskih letova ograničenih na sljedeće manevre:
 - (i) penjanje i poniranje sa nagibom od 45°, koji se obavljaju kao akrobatski manevri;
 - (ii) petlje;
 - (iii) ranversman;
 - (iv) položena osmica;
 - (v) koviti;
 - (2) uključena su u prava SPL-a nakon što pilot završi:
 - (i) nakon izdavanja SPL-a, najmanje 30 sati naleta ili 120 startova u svojstvu PIC-a na jedrilicama;
 - (ii) kurs obuke u ATO-u ili DTO-u, uključujući:
 - (A) teorijsku obuku koja odgovara traženim pravima;
 - (B) obuku za akrobatsko letenje u vezi sa manevrima iz podpodtačke 1.
- (c) Napredna prava za akrobatsko letenje:
 - (1) svojem imaocu daju pravo na obavljanje akrobatskih letova koji nisu ograničeni samo na manevre iz podtačke b podpodtačke 1;
 - (2) uključena su u prava SPL-a nakon što je pilot:
 - (i) usaglašen sa zahtjevima iz podtačke b podpodtačke 2 podpodpodtačke (i);
 - (ii) završio kurs obuke u ATO-u ili DTO-u, uključujući:
 - (A) teorijsku obuku koja odgovara traženim pravima;
 - (B) najmanje pet sati ili 20 letova u okviru obuke za akrobatsko letenje.
- (d) Osnovne ili napredne privilegije za akrobatsko letenje uključuju akrobatske letove u jedrilicama na motorni pogon, ako je pilot prošao obuku za akrobatsko letenje u jedrilicama na motorni pogon tokom kursa obuke u skladu sa podtačkom b podpodtačkom 2 podpodpodtačkom (ii) ili podtačkom c podpodtačkom 2 podpodpodtačkom (ii), zavisno od slučaja.
- (e) Prava SPL-a uključuju napredna prava za akrobatsko letenje za TMG-ove u letu na motorni pogon ako pilot ima ili je imao ovlašćenje za akrobatsko letenje u skladu sa tačkom FCL.800 Aneksa I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011, uključujući prava za akrobatsko letenje u TMG-ovima.
 - (f) Završetak kursa obuke iz podtačke b podpodtačke 2 podpodpodtačke (ii) i podtačke c podpodtačke 2 podpodpodtačke (ii) i, ukoliko je primjenljivo, uključivanje obuke iz podtačke (d), upisuju se u knjižicu letenja pilota i to potpisuje rukovodilac obuke ATO-a ili DTO-a odgovoran za tu obuku.

SFCL.205 Ovlašćenje za vuču jedrilica i vuču transparentata

- (a) Imaoci SPL-a koji imaju prava za letenje TMG-ovima smiju da vuku jedrilice ili transparente samo ako imaju odgovarajuće ovlašćenje za vuču jedrilica ili vuču transparentata u skladu sa ovom tačkom.
- (b) Podnosioci zahtjeva za ovlašćenje za vuču jedrilica moraju da završe:
 - (1) najmanje 30 sati naleta u svojstvu PIC-a i 60 polijetanja i slijetanja u TMG-ovima, nakon dobijanja prava za TMG-ove;
 - (2) kurs obuke u ATO-u ili DTO-u, uključujući:
 - (i) teorijsku obuku iz operacija i procedura za vuču jedrilica;
 - (ii) najmanje 10 letova obuke u vuči jedrilica, uključujući najmanje pet letova obuke sa instruktorom;
 - (iii) ako je riječ o imaocu SPL-a sa pravima koja su ograničena na TMG u skladu sa tačkom SFCL.150 podtačkom d, pet letova za upoznavanje u jedrilici koja je startovala pomoću vazduhoplova.
- (c) Podnosioci zahtjeva za ovlašćenje za vuču transparentata moraju da završe:

- (1) najmanje 100 sati naleta i 200 polijetanja i slijetanja u svpojstvu PIC-a na TMG-ovima, nakon dobijanja prava za TMG-ove;
 - (2) kurs obuke u ATO-u ili DTO-u, uključujući:
 - (i) teorijsku obuku iz operacija i procedura za vuču transparenata;
 - (ii) najmanje 10 letova obuke u vuči transparenata, uključujući najmanje pet letova sa instruktorom.
- (d) Za podnosiocje zahtjeva za ovlaštenje za vuču jedrilice ili ovlaštenje za vuču transparenata u skladu sa ovom tačkom koji već imaju ovlaštenje za vuču jedrilice ili vuču transparenata u skladu sa tačkom FCL.805 podtačkom b Aneksa I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011 ili koji su ispunili sve zahtjeve za izdavanje tog ovlaštenja, zavisno od slučaja, važi sljedeće:
- (1) priznaje im se da u potpunosti zadovoljavaju zahtjeve iz podtač. b ili c za sticanje ovlaštenja za vuču jedrilica ili za vuču transparenata, zavisno od slučaja, ako im odgovarajuće ovlaštenje za vuču, kako je navedeno u podtački d, uključuje prava za vuču TMG-ovima; ili
 - (2) obavili su najmanje tri leta obuke sa instruktorom kojima je obuhvaćen cijeli nastavni program obuke za vuču jedrilica ili vuču transparenata, zavisno od slučaja, u TMG-ovima.
- (e) Završetak kursa obuke iz podtačke b podpodtačke 2, podtačke c podpodtačke 2 i podtačke d podpodtačke 2 upisuje se u knjižicu letenja i potpisuje ga rukovodilac obuke ATO-a ili DTO-a ili instruktor odgovoran za tu obuku, zavisno od slučaja.
- (f) Kako bi mogao da koristi prava ovlaštenja za vuču jedrilica ili vuču transparenata, imalac ovlaštenja morao je da obavi najmanje pet vuča u posljednje dvije godine.
- (g) Ako imalac ovlaštenja za vuču jedrilica nije usaglašen sa zahtjevima iz podtačke f, prije nego što nastavi da koristi prava svojeg ovlaštenja, mora da obavi broj vuča koji nedostaje sa instruktorom ili pod nadzorom instruktora.

SFCL.210 Ovlaštenje za noćno letenje za TMG

- (a) Imaoci SPL-a sa pravima za letenje TMG-ovima smiju da koriste svoja prava za TMG-ove u VFR uslovima noću samo ako imaju ovlaštenje za noćno letenje za TMG u skladu sa ovom tačkom.
- (b) Podnosioci zahtjeva za ovlaštenje za noćno letenje za TMG moraju da završe kurs obuke u ATO-u ili DTO-u. Kurs mora da obuhvata:
 - (1) teorijsku obuku o letenju po pravilima vizuelnog letenja (VFR) noću;
 - (2) najmanje pet sati naleta na TMG-ovima noću, uključujući najmanje tri sata obuke sa instruktorom, uključujući najmanje:
 - (i) jedan sat maršrutne navigacije sa najmanje jednim maršrutnim letom sa instruktorom od najmanje 50 km (27 NM);
 - (ii) pet samostalnih polijetanja; i
 - (iii) pet samostalnih slijetanja sa potpunim zaustavljanjem.
- (c) Kako bi završio obuku noću, imalac SPL-a prvo mora da završi osnovnu obuku za instrumentalno letenje potrebnu za izdavanje dozvole privatnog pilota (PPL) u skladu sa odredbama Aneksa I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011.
- (d) Podnosiocima zahtjeva za ovlaštenje za noćno letenje za TMG u skladu sa ovom tačkom priznaje se da u potpunosti zadovoljavaju zahtjeve iz podtač. (b) i (c) ako imaju ovlaštenje za noćno letenje u skladu sa tačkom FCL.810 Aneksa I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011 ili ako su ispunili sve zahtjeve za izdavanje tog ovlaštenja.

SFCL.215 Prava za letenje jedrilicom u uslovima bez spoljne vidljivosti

- (a) Imaoci SPL-a upravljaju jedrilicom u uslovima bez spoljne vidljivosti samo ako:
 - (1) se bilo koji od motora isključi; i
 - (2) imaju prava za letenje jedrilicom u uslovima bez spoljne vidljivosti u skladu sa ovom tačkom.
- (b) Prava SPL-a uključuju prava za letenje jedrilicom u uslovima bez spoljne vidljivosti, ako je pilot završio najmanje:
 - (1) 30 sati u svojstvu PIC-a jedrilice, nakon izdavanja dozvole;
 - (2) kurs obuke u ATO-u ili DTO-u, uključujući:
 - (i) teorijsku obuku;
 - (ii) najmanje dva sata letačke obuke sa instruktorom u jedrilici sa ugašenim bilo kojim motorom, pri čemu je vazduhoplovom upravljao samo prema instrumentima. Međutim, najviše 50% letačke obuke sa instruktorom može da se obavi u TMG-ovima u letu na motorni pogon, pod uslovom da se ti letovi za obuku obavljaju u VMC.
- (c) Kako bi stekao prava za letenje jedrilicom u uslovima bez spoljne vidljivosti, za imaoca SPL-a koji posjeduje i osnovno ovlaštenje za instrumentalno letenje (BIR) ili IR(A) u skladu sa Aneksom I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011 ili koji je ispunio sve zahtjeve za izdavanje jednog od tih ovlaštenja važi sljedeće:
 - (1) priznaje mu se da zadovoljava zahtjev iz podtačke b podpodtačke 2 podpodtačke (i);
 - (2) odstupajući od podtačke b podpodtačke 2 podpodtačke (ii), obavio je najmanje jedan sat letačke obuke sa instruktorom u jedrilici, pri čemu je vazduhoplovom upravljao samo prema instrumentima.
- (d) Završetak kursa obuke iz podtačke b podpodtačke 2 ili podtačke c podpodtačke 2, zavisno od slučaja, upisuje se u knjižicu letenja i potpisuje ga rukovodilac obuke ATO-a ili DTO-a odgovoran za tu obuku.

- (e) Imaoci SPL-a smiju da koriste svoja prava za letenje jedrilicom u uslovima bez spoljne vidljivosti samo ako su u posljednje dvije godine prije planiranog leta u uslovima bez spoljne vidljivosti obavili najmanje jedan sat naleta ili pet letova u svojstvu PIC-a koristeći prava za letenje jedrilicom u uslovima bez spoljne vidljivosti.
- (f) Ako imaoci SPL-a sa pravima za letenje jedrilicom u uslovima bez spoljne vidljivosti nisu usaglašeni sa zahtjevima iz podtačke e, a žele da nastave da koriste svoja prava za letenje jedrilicom u uslovima bez spoljne vidljivosti, moraju:
 - (1) da polože provjeru stručnosti s FE(S)-om; ili
 - (2) da obave dodatne letove ili letove koji se zahtijevaju u skladu sa podtačkom e sa FI(S)-om.
- (g) Imaocima SPL-a sa pravima za letenje jedrilicom u uslovima bez spoljne vidljivosti koji imaju i BIR ili IR(A) u skladu sa Aneksom I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011 priznaje se da u potpunosti zadovoljavaju zahtjeve iz podtačke e.

PODDIO FI

INSTRUKTORI LETENJA

Sekcija 1

Opšti zahtjevi

SFCL.300 Uvjerenje instruktora letenja

(a) Opšte

Instruktor obavlja letačku obuku u jedrilici samo ako:

(1) posjeduje:

- (i) SPL uključujući prava, ovlaštenja i uvjerenja za koje će da pruža letačku obuku;
- (ii) uvjerenje instruktora letenja jedrilicom (FI(S)) koji odgovara obuci koju će da pruža, izdat u skladu sa ovim Odjeljkom;

(2) ovlašten je da djeluje u svojstvu PIC-a u jedrilici tokom letačke obuke.

(b) Obuka koja se obavlja izvan teritorije država članica

(1) Odstupajući od podtačke a podpodtačke 1, u slučaju letačke obuke sprovedene tokom kursa obuke odobrenog u skladu sa ovim Aneksom (Dio-SFCL) izvan teritorije za koje su države članice odgovorne u skladu sa Čikaškom konvencijom, nadležna vlast izdaje uvjerenje instruktora letenja podnosiocu zahtjeva koji ima dozvolu pilota jedrilice koja je usaglašena sa Aneksom 1 Čikaške konvencije, pod uslovom da podnosilac zahtjeva:

- (i) ima makar dozvolu koja uključuje, ukoliko je odgovarajuće, prava, ovlaštenja ili uvjerenja ekvivalentne onima za koje je ovlašten da sprovodi obuku;
- (ii) usaglašen je sa zahtjevima utvrđenim u ovom Odjeljku za izdavanje uvjerenja FI(S)-a sa odgovarajućim instruktorskim pravima;
- (iii) demonstrira nadležnoj vlasti odgovarajući nivo poznavanja evropskih pravila o sigurnosti vazdušnog saobraćaja kako bi mogao da koristi svoja instruktorska prava u skladu sa ovim Aneksom.

(2) Uvjerenje se ograničava na sprovođenje letačke obuke:

- (i) izvan teritorije za koju su države članice odgovorne u skladu sa Čikaškom konvencijom;
- (ii) pilotima studentima koji dovoljno poznaju jezik na kojem se sprovodi letačka obuka.

Sekcija 2

Uvjerenje instruktora letenja za jedrilice – FI(S)

SFCL.315 Uvjerenje FI(S)-a – Prava i uslovi

(a) Pod uslovom da podnosioci zahtjeva ispunjavaju zahtjeve iz tačke SFCL.320 i sljedeće uslove, uvjerenje FI(S)-a izdaje se sa pravima za sprovođenje letačke obuke za:

(1) SPL;

(2) dodatna prava za jedrilice u skladu sa tačkom SFCL.150 podtačkom e;

(3) metode starta u skladu sa tačkom SFCL.155, pod uslovom da je podnosilac zahtjeva u svojstvu PIC-a obavio:

- (i) u slučaju starta vazduhoplovnom vučom, najmanje 30 startova; ili
- (ii) u slučaju starta pomoću vitla, najmanje 50 startova;

(4) dodatna prava za TMG-ove u skladu sa tačkom SFCL.150 podtačkom b, pod uslovom da je podnosilac zahtjeva:

- (i) obavio najmanje 30 sati naleta u svojstvu PIC-a na TMG-ovima;
- (ii) završio obuku kako je navedeno u tački SFCL.330 podtački b podpodtački 2;
- (iii) demonstrirao sposobnost sprovođenja obuke u TMG-ovima FI(S)-u koji je kvalifikovan u skladu sa podpodtačkom 7 i kojeg nominuje vođa obuke ATO-a ili DTO-a;

- (5) osnovna prava za akrobatsko letenje, napredna prava za akrobatsko letenje ili prava za letenje jedrilicom u uslovima bez spoljne vidljivosti ili ovlašćenje za vuču jedrilica ili za vuču transparenata, pod uslovom da podnosilac zahtjeva:
 - (i) u slučaju obuke za osnovna prava za akrobatsko letenje ili za napredna prava za akrobatsko letenje, ima napredna prava za akrobatsko letenje u skladu sa tačkom SFCL.200 podtačkom c;
 - (ii) demonstrirao je sposobnost sprovođenja obuke za odgovarajuća prava ili ovlašćenja FI(S)-u koji je kvalifikovan u skladu sa podtačkom a podpodtačkom 7 i kojeg je nominovao rukovodilac obuke ATO-a ili DTO-a;
- (6) letenje TMG-ovima noću, pod uslovom da je podnosilac zahtjeva:
 - (i) usaglašen sa zahtjevom koji se odnosi na iskustvo letenja noću iz tačke SFCL.160 podtačke e podpodtačke 2;
 - (ii) demonstrirao sposobnost sprovođenja obuke u TMG-ovima noću FI(S)-u koji je kvalifikovan u skladu sa podpodtačkom 7 i kojeg je nominovao rukovodilac obuke ATO-a ili DTO-a;
- (7) uvjerenje FI(S)-a, pod uslovom da je podnosilac zahtjeva:
 - (i) obavio najmanje 50 sati ili 150 startova u okviru letačke obuke u jedrilicama;
 - (ii) u skladu sa procedurama koje je nadležna vlast uspostavila u tu svrhu, demonstrirao sposobnost sprovođenja obuke za uvjerenja FI(S)-a FI(S)-u koji je kvalifikovan u skladu sa ovom tačkom i kojeg je nominovao rukovodilac obuke ATO-a ili DTO-a.
- (b) Prava navedena u podtački a uključuju prava za sprovođenje letačke obuke za:
 - (1) izdavanje odgovarajuće dozvole, prava, ovlašćenja ili uvjerenja; i
 - (2) produženje, obnovu ili usaglašenost sa odgovarajućim zahtjevima u odnosu na nedavno iskustvo iz ovog Aneksa, zavisno od slučaja.

SFCL.320 Uvjerenje FI(S)-a – Preduslovi i zahtjevi

Podnosioci zahtjeva za izdavanje uvjerenja FI(S)-a moraju:

- (a) da imaju najmanje 18 godina,
- (b) da ispunjavaju zahtjeve iz tačke SFCL.300 podtačke a podpodtačke 1 podpodpodtačke (i) i podtačke a podpodtačke 2;
- (c) da imaju 100 sati naleta i 200 startova u svojstvu PIC-a jedrilice;
- (d) da završe kurs obuke za instruktora u skladu sa tačkom SFCL.330 u ATO-u ili DTO-u; i
- (e) da polože procjenu kompetentnosti u skladu sa tačkom SFCL.345.

SFCL.325 Kompetencije i procjena FI(S)-a

Podnosioci zahtjeva za izdavanje uvjerenja FI(S)-a moraju da budu obučeni kako bi stekli sljedeće kompetencije:

- (a) pripremanje resursa;
- (b) stvaranje atmosfere pogodne za učenje;
- (c) prezentacija znanja;
- (d) integrisanje upravljanja prijetnjama i greškama (TEM) i upravljanje resursima posade (CRM);
- (e) upravljanje vremenom kako bi se postigli ciljevi obuke;
- (f) olakšavanje učenja;
- (g) procjenjivanje učinka učenika;
- (h) praćenje i revidiranje napretka;
- (i) ocjenjivanje djelova obuke; i
- (j) izvještavanje o rezultatima.

SFCL.330 FI(S) – Kurs obuke

- (a) Podnosioci zahtjeva za izdavanje uvjerenja FI(S)-a najprije moraju da polože posebnu procjenu prije ulaska u ATO-u ili DTO-u koja mora da se održi u roku od 12 mjeseci prije početka kursa obuke, kako bi se procijenila njihova sposobnost da pohađaju kurs.
- (b) Kurs obuke za FI(S) mora da uključuje:
 - (1) kod jedrilica, isključujući TMG-ove:
 - (i) elemente navedene u tački SFCL.325;
 - (ii) 25 sati podučavanja i učenja;
 - (iii) 30 sati teorijske obuke, uključujući testove napretka;
 - (iv) najmanje šest sati, od čega najviše tri sata mogu da budu obavljena u TMG-ovima, ili 20 startova letačke obuke;
 - (2) pored toga, ako prava uvjerenja FI(S)-a uključuju prava iz tačke SFCL.315 podtačke a podpodtač. 4 i 6, najmanje šest sati letačke obuke sa instruktorom u TMG-ovima.

- (c) Podnosiocima zahtjeva koji već imaju uvjerenje instruktora u skladu sa Aneksom III (Dio-BFCL) Regulative (EU) 2018/395 ili sa Aneksom I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011 priznaje se da u potpunosti zadovoljavaju zahtjev iz podtačke b podpodtačke 1 podpodpodtačke (ii).
- (d) Ako podnese zahtjev za izdavanje uvjerenja FI(S)-a, pilotu koji ima, ili je imao, FI(A), (H) ili (As) kreditira se 18 sati u odnosu na zahtjev iz podtačke b podpodtačke 1 podpodpodtačke (iii).

SFCL.345 FI(S) – Procjena kompetentnosti

- (a) Podnosioci zahtjeva za izdavanje uvjerenja FI(S)-a moraju da polože procjenu kompetentnosti kako bi ispitivaču kvalifikovanom u skladu sa tačkom SFCL.415 podtačkom c demonstrirali sposobnost za obučavanje pilota studenta na nivou koji je potreban za izdavanje SPL-a.
- (b) Ta procjena mora da sadrži:
 - (1) demonstriranje kompetencija opisanih u tački SFCL.325, prije leta, nakon leta i tokom teorijske obuke;
 - (2) usmeno ispitivanje teorijskog znanja na zemlji, usmeno informisanje prije i nakon leta i demonstracije u letu u jedrilici;
 - (3) vježbe koje odgovaraju procjeni instruktorskih kompetencija.
- (c) Procjena kompetentnosti za prvo izdavanje uvjerenja FI(S)-a sprovodi se u jedrilicama, isključujući TMG-ove.

SFCL.350 FI(S) – Ograničena prava

- (a) Prava FI(S)-a ograničena su na sprovođenje letačke obuke pod nadzorom FI(S)-a bez ograničenih prava kojeg je za tu svrhu nominovao ATO ili DTO, u sljedećim slučajevima:
 - (1) za izdavanje SPL-a;
 - (2) za proširenje prava SPL-a na dodatna prava za jedrilice ili TMG u skladu sa tačkom SFCL.150;
 - (3) za proširenje prava SPL-a na dodatne metode starta u skladu sa tačkom SFCL.155; i
 - (4) za osnovna prava za akrobatsko letenje, napredna prava za akrobatsko letenje ili prava za letenje jedrilicom u uslovima bez spoljne vidljivosti ili za ovlašćenje za vuču jedrilica ili za vuču transparenata.
- (b) Dok sprovodi obuku pod nadzorom, u skladu sa podtačkom a, FI(S) nema pravo da odobri pilotu studentu izvođenje prvog samostalnog leta ili prvog samostalnog maršrutnog leta.
- (c) Ograničenja iz podtač. (a) i (b) uklanjaju se iz uvjerenja FI(S)-a nakon što FI(S) završi najmanje 15 sati ili 50 startova u okviru letačke obuke kojom su obuhvaćene sve faze leta jedrilicom. U slučaju FI(S)-a sa ograničenim pravima koji ispunjava zahtjeve iz tačke SFCL.330 podtačke b podpodtačke 2, pet od tih 15 sati može da se obavi u TMG-ovima, a 15 od tih 50 startova može da se zamijeni polijetanjima i slijetanjima u TMG-ovima.

SFCL.360 Uvjerenja FI(S)-a – Zahtjevi u odnosu na nedavno iskustvo

- (a) Imalac uvjerenja FI(S)-a može da koristi prava svojeg uvjerenja samo ako je prije planiranog korišćenja tih prava:
 - (1) u posljednje tri godine, završio:
 - (i) obuku osvježanja instruktorskog znanja u ATO-u ili DTO-u ili u nadležnim vlastima, tokom čega imalac pohađa teorijsku obuku zbog osvježanja i ažuriranja odgovarajućeg znanja za instruktore letenja jedrilicom; i
 - (ii) ako pruža letačku obuku kao FI(S), najmanje:
 - (A) 30 sati; ili
 - (B) 60 startova ili polijetanja i slijetanja; i
 - (2) tokom proteklih devet godina i u skladu sa procedurama koje je nadležna vlast uspostavila za tu svrhu, demonstrirao sposobnost za sprovođenje obuke za jedrilice FI(S)-u kvalifikovanom u skladu sa tačkom SFCL.315 podtačkom a podpodtačkom 7 i kojeg je nominovao rukovodilac obuke ATO-a ili DTO-a.
- (b) Sati letenja kao FE(S) za vrijeme praktičnih ispita, provjera stručnosti i procjena kompetentnosti u potpunosti se kreditiraju u odnosu na zahtjeve iz podtačke a podpodtačke 1 podpodpodtačke (ii).
- (c) Ako imalac uvjerenja FI(S)-a ne završi let obuke pod nadzorom FI(S)-a za koji taj FI(S) smatra da je imalac uvjerenja zadovoljio u skladu sa podtačkom a podpodtačkom 2, ne smije da koristi prava uvjerenja FI(S)-a dok uspješno ne položi procjenu kompetentnosti u skladu sa tačkom SFCL.345.
- (d) Za nastavak korišćenja prava uvjerenja FI(S)-a, imalac uvjerenja FI(S)-a koji nije usaglašen sa svim zahtjevima iz podtačke a mora da ispuni zahtjeve iz podtačke a podpodtačke 1 podpodpodtačke (i) ove tačke i zahtjeve iz tačke SFCL.345.

PODDIO FE
ISPITIVAČI U LETU

Sekcija 1

Opšti zahtjevi

SFCL.400 Uvjerenje ispitivača u letu za jedrilice

(a) Opšte

Ispitivač sprovodi samo praktične ispite, provjere stručnosti ili procjene kompetentnosti u skladu sa ovim Aneksom ako:

(1) ima:

- (i) SPL uključujući prava, ovlaštenja i uvjerenja za koje je ovlašten da sprovodi praktične ispite, provjere stručnosti ili procjene kompetentnosti, kao i prava za obučavanje za njih;
- (ii) uvjerenje FE(S)-a, uključujući prava koja odgovaraju praktičnom ispitu, provjeri stručnosti ili procjeni kompetentnosti, izdat u skladu sa ovim Odjeljkom;

(2) ovlašten je da djeluje u svojstvu PIC-a jedrilice tokom praktičnog ispita, provjere stručnosti ili procjene kompetentnosti.

(b) Sprovođenje ispita izvan teritorije država članica

(1) Odstupajući od podtačke a podpodtačke 1, u slučaju praktičnih ispita i provjera stručnosti koji se sprovode izvan teritorije za koju su države članice odgovorne u skladu sa Čikaškom konvencijom, nadležna vlast izdaje uvjerenje ispitivača podnosiocu zahtjeva koji ima dozvolu pilota jedrilice koja je usaglašena sa Aneksom 1 Čikaške konvencije, pod uslovom da podnosilac zahtjeva:

- (i) ima makar dozvolu koja uključuje, ukoliko je odgovarajuće, prava, ovlaštenja ili uvjerenja ekvivalentne onima za koje je ovlašten da sprovodi praktične ispite ili provjere stručnosti;
- (ii) je usaglašen sa zahtjevima utvrđenim u ovom Odjeljku za izdavanje odgovarajućeg uvjerenja ispitivača;
- (iii) demonstrira nadležnim vlastima odgovarajući nivo poznavanja Unijinih pravila sigurnosti vazdušnog saobraćaja kako bi mogao da koristi svoja prava ispitivača u skladu sa ovim Aneksom.

(2) Uvjerenje iz podpodtačke 1 ograničeno je na sprovođenje praktičnih ispita i provjera stručnosti:

- (i) izvan teritorije za koje su države članice odgovorne u skladu sa Čikaškom konvencijom; i
- (ii) pilota koji dovoljno poznaju jezik na kojem se ispit/provjera sprovodi.

SFCL.405 Ograničenje prava u slučaju konflikta interesa

Ispitivač za jedrilice ne sprovodi:

- (a) praktični ispit ili procjenu kompetentnosti podnosioca zahtjeva za izdavanje dozvole, ovlaštenja ili uvjerenja kojem je pružio više od 50 % zahtijevane letačke obuke za dozvolu, ovlaštenje ili uvjerenja za koje se sprovodi praktični ispit ili procjena kompetentnosti;
- (b) praktični ispit, provjeru stručnosti ili procjenu kompetentnosti ako smatra da bi njegova objektivnost mogla da bude dovedena u pitanje.

SFCL.410 Sprovođenje praktičnih ispita, provjera stručnosti i procjena kompetentnosti

(a) Prilikom sprovođenja praktičnih ispita, provjera stručnosti i procjena kompetentnosti, ispitivač za jedrilice mora da uradi sve sljedeće:

- (1) da obezbijedi da ne postoje jezičke barijere za komunikaciju sa podnosiocem zahtjeva;
- (2) da potvrdi da je podnosilac zahtjeva usaglašen sa svim zahtjevima za kvalifikacije, obuku i iskustvo iz ovog Aneksa za izdavanje, produženje ili obnovu dozvole, prava, ovlaštenja ili uvjerenja za koje se sprovodi praktični ispit, provjera stručnosti ili procjena kompetentnosti;
- (3) da upozna podnosioca zahtjeva sa posljedicama pružanja nepotpunih, netačnih ili neistinitih informacija u vezi sa sa njegovom obukom i letačkim iskustvom.

(b) Nakon završenog praktičnog ispita, provjere stručnosti ili procjene kompetentnosti, ispitivač za jedrilice mora:

- (1) da obavijesti podnosioca zahtjeva o rezultatima praktičnog testa, provjere stručnosti ili procjene kompetentnosti;
- (2) u slučaju uspješno položene procjene kompetentnosti za produženje ili obnovu dozvole da unese novi datum roka važenja u dozvolu ili uvjerenje podnosioca zahtjeva, ako ga je za to posebno ovlastila nadležna vlast odgovorna za dozvolu podnosioca zahtjeva;
- (3) da podnosiocu zahtjeva da potpisani izvještaj sa praktičnog ispita, provjere stručnosti ili procjene kompetentnosti i da bez nepotrebnog odlaganja preda kopije izvještaja nadležnoj vlasti odgovornoj za dozvolu podnosioca zahtjeva i nadležnoj vlasti koja je izdala uvjerenje ispitivača. Izvještaj mora da sadrži:
 - (i) izjavu da je ispitivač za jedrilice od podnosioca zahtjeva primio informacije o njegovom iskustvu i obuci, i potvrdio da su to iskustvo i obuka usaglašeni sa odgovarajućim zahtjevima iz ovog Aneksa;
 - (ii) potvrdu da su svi zahtijevani manevri i vježbe sprovedeni, kao i informacije o usmenom ispitu iz teorijskog znanja, ukoliko je primjenjivo. Ako podnosilac zahtjeva nije uspješno položio neki dio iz navedenih kategorija, ispitivač mora da evidentira razloge za takvu procjenu;
 - (iii) rezultat praktičnog ispita, provjere stručnosti ili procjene kompetentnosti;

- (iv) izjavu da je ispitivač za jedrilice pregledao i primijenio nacionalne procedure i zahtjeve nadležne vlasti podnosioca zahtjeva ako nadležna vlast koja je odgovorna za dozvolu podnosioca zahtjeva nije ista nadležna vlast koja je izdala uvjerenje ispitivača;
 - (v) kopiju uvjerenja ispitivača za jedrilice u kojem je naveden obim njegovih prava u svojstvu ispitivača za jedrilice u slučaju praktičnog ispita, provjere stručnosti ili procjene kompetentnosti podnosioca zahtjeva čija nadležna vlast nije ista nadležna vlast koja je izdala uvjerenje ispitivača.
- (c) Ispitivač za jedrilice mora pet godina da čuva evidenciju koja sadrži sve detalje praktičnih ispita, provjera stručnosti i procjena kompetentnosti koje je sproveo i njihove rezultate.
 - (d) Na zahtjev nadležne vlasti koja je odgovorna za izdavanje uvjerenja ispitivača za jedrilice ili nadležne vlasti koja je odgovorna za izdavanje dozvole podnosioca zahtjeva, ispitivač za jedrilice mora da preda svu evidenciju i izvještaje i sve druge informacije koje se zahtijevaju u svrhu nadzornih aktivnosti.

Sekcija 2

Uvjerenje ispitivača u letu za jedrilice – FE(S)

SFCL.415 Uvjerenje FE(S)-a – Prava i uslovi

Pod uslovom da je podnositelj zahtjeva usaglašen sa zahtjevima iz tačke SFCL.420 i sljedećim uslovima, uvjerenje FE(S)-a izdaje se na osnovu zahtjeva sa pravima za sprovođenje:

- (a) praktičnih ispita i provjera stručnosti za SPL, ukoliko je podnositelj zahtjeva, u jedrilicama, isključujući TMG-ove, obavio najmanje 300 sati naleta kao pilot, uključujući 150 sati ili 300 startova letачke obuke;
- (b) praktičnih ispita za proširenje prava SPL-a na TMG u skladu sa tačkom SFCL.150 podtačkom e, ukoliko podnositelj zahtjeva ima 300 sati naleta na jedrilicama, uključujući 50 sati letачke obuke u TMG-ovima;
- (c) procjena kompetentnosti za izdavanje uvjerenja FI(S)-a u jedrilicama, ukoliko je podnositelj zahtjeva:
 - (1) obavio najmanje 500 sati naleta kao pilot jedrilice, uključujući, ako će se prava uvjerenja FE(S)-a koristiti na:
 - (i) jedrilicama, isključujući TMG-ove, najmanje 10 sati ili 30 startova za obučavanje podnosioca zahtjeva za uvjerenje FI(S)-a u jedrilicama, isključujući TMG-ove;
 - (ii) TMG-ovima, najmanje 10 sati ili 30 polijetanja i slijetanja za obučavanje podnosioca zahtjeva za uvjerenje FI(S)-a u TMG-ovima;
 - (2) prošao posebnu obuku tokom kursa standardizacije ispitivača u skladu sa tačkom SFCL.430.

SFCL.420 Uvjerenje FE(S)-a – Preduslovi i zahtjevi

Podnosioci zahtjeva za izdavanje uvjerenja FE(S)-a moraju da:

- (a) budu usaglašeni sa zahtjevima iz tačke SFCL.400 podtačke a podpodtačke 1 podpodtačke (i) i podtačke a podpodtačke 2;
- (b) završe kurs standardizacije FE(S) u skladu sa tačkom SFCL.430;
- (c) završe procjenu kompetentnosti u skladu sa tačkom SFCL.445;
- (d) demonstriraju odgovarajuće iskustvo povezano sa pravima uvjerenja FE(S)-a; i
- (e) demonstriraju da im nisu izrečene sankcije, uključujući suspenziju, ograničavanje ili ukidanje bilo koje od dozvola, ovlašćenja ili uvjerenja izdatih u skladu sa ovim Aneksom, Aneksom I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011, ili Aneksom III (Dio-BFCL) Regulative (EU) 2018/395 zbog neusaglašenosti sa Regulativom (EU) 2018/1139 i njenim delegiranim i sprovedbenim aktima tokom posljednje tri godine.

SFCL.430 Uvjerenje FE(S)-a – Kurs standardizacije

- (a) Podnosioci zahtjeva za izdavanje uvjerenja FE(S)-a moraju da pohađaju kurs standardizacije koji sprovodi ili nadležna vlast ili ATO ili DTO i koji odobri ta nadležna vlast.
- (b) Kurs standardizacije prilagođava se zahtjevanim pravima ispitivača u letu za jedrilice i sastoji se od teorijske i praktične obuke, što uključuje, u najmanjoj mjeri:
 - (1) sprovođenje dva praktična ispita, provjere stručnosti ili procjene kompetentnosti za SPL ili povezana ovlašćenja ili uvjerenja;
 - (2) obuku o primjenjivim zahtjevima iz ovog Aneksa i o primjenjivim zahtjevima za letачke operacije, sprovođenje praktičnih ispita, provjera stručnosti ili procjena kompetentnosti, kao i njihovo dokumentovanje i izvještavanje o njima;
 - (3) usmeno informisanje o sljedećem:
 - (i) nacionalnim administrativnim procedurama;
 - (ii) zahtjevima za zaštitu ličnih podataka;
 - (iii) odgovornosti ispitivača;
 - (iv) osiguranju ispitivača od nesreće;
 - (v) nacionalnim naknadama; i
 - (vi) informaciji kako pristupiti informacijama sadržanim u podpodtač. od (i) do (v) prilikom sprovođenja praktičnih ispita, provjera stručnosti ili procjena kompetentnosti podnosioca zahtjeva čija nadležna vlast nije ista vlast koje je izdala uvjerenje ispitivača.

- (c) Imalac uvjerenja FE(S)-a ne smije da sprovodi praktične ispite, provjere stručnosti ili procjene kompetentnosti podnosioca zahtjeva čija nadležna vlast nije ista nadležna vlast koja je izdala uvjerenje ispitivača, osim ako revidira posljednje raspoložive informacije o odgovarajućim nacionalnim procedurama nadležne vlasti podnosioca zahtjeva.

SFCL.445 Uvjerenje FE(S)-a – Procjena kompetentnosti

Podnosilac zahtjeva za prvo izdavanje uvjerenja FE(S)-a mora da demonstrira svoju kompetentnost kao FE(S) inspektoru nadležnih vlasti ili višem ispitivaču koje je za to posebno ovlastila nadležna vlast odgovorna za uvjerenje FE(S)-a. Pri procjeni kompetentnosti podnosilac zahtjeva sprovodi praktični ispit, provjeru stručnosti ili procjenu kompetentnosti, uključujući usmeno informisanje, sprovođenje praktičnog ispita, provjeru stručnosti ili procjenu kompetentnosti, kao i procjenu lica koje polaže ispit, provjeru ili procjenu, informisanje nakon leta (*debriefing*) i evidentiranje dokumentacije.

SFCL.460 Uvjerenje FE(S)-a – Rok važenja, produženje i obnova

- (a) Uvjerenje FE(S)-a važi pet godina.
- (b) Vršiti se produženje uvjerenja FE(S)-a ako je imalac:
- (1) tokom perioda važenja uvjerenja FE(S)-a završio kurs osvježavanja znanja ispitivača koji sprovodi ili nadležna vlast ili ATO ili DTO i koji je odobrila ta nadležna vlast, tokom kojeg imalac pohađa teorijsku obuku zbog osvježavanja i ažuriranja znanja odgovarajućeg za ispitivače za jedrilice;
 - (2) tokom posljednja 24 mjeseca prije isteka perioda važenja uvjerenja, demonstrirao sposobnost sprovođenja praktičnih ispita, provjera stručnosti ili procjena kompetentnosti inspektoru nadležnih vlasti ili ispitivaču koje je za to posebno ovlastila nadležna vlast odgovorna za uvjerenje FE(S)-a.
- (c) Imaocu uvjerenja FE(S)-a koji ima i uvjerenje ispitivača ili više njih za druge kategorije vazduhoplova u skladu sa Aneksom I (Dio-FCL) Regulative (EU) br. 1178/2011 ili Aneksom III (Dio-BFCL) Regulative (EU) 2018/395 može da se zajedno obavi produženje svih uvjerenja ispitivača, u dogovoru sa nadležnim vlastima.
- (d) Ako je uvjerenje FE(S)-a isteklo, njegov imalac mora da bude usaglašen sa svim zahtjevima iz tačke SFCL.445 podtačke b podpodtačke 1 prije nego što nastavi sa korišćenjem prava uvjerenja FE(S)-a.
- (e) Produženje ili obnova roka važenja uvjerenja FE(S)-a može da se izvrši samo ako podnosilac zahtjeva demonstrira kontinuiranu usaglašenost sa zahtjevima iz tačke SFCL.410 kao i sa zahtjevima iz tačke SFCL.420 podtač. (d) i (e).“
-